

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M.KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M.KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖKTISZTVISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓ-HELYETTES

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. PÁZMÁNY ÖDÖN

M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:

RÁKOSI GYÖRGY

M. KIR. POSTAMŰSZAKI TANÁCSOS

A nyugellátás jogszabályainak alapvonalai.

Írtá: Dr. RUSZTHI JENŐ m. kir. postatitkár.

(Folytatás.)

2. A katonai szolgálat beszámítására és időtartamának meghatározására a nyugdíjtörvényben foglalt rendelkezéseken kívül a kiegészítő és módosító jogszabályok egész tömegével találkozunk. Ha végigkísérjük az idevonatkozó jogszabályok fejlődését és ha összehasonlítást teszünk a nyugdíjtörvény és a jelen időben érvényes rendelkezések között, az eltérésben világosan visszatükrözik az a felfogás, amely a mai kor szellemét áthatja és ebben a szellemben a katonai szolgálat kivételes helyzetét meghatározza. Amíg az első világháború alatt a hadbavonultak érdekeit intézményesen nem biztosították, addig a második világháború kitörése előtt megjelent honvédelmi törvény (1939:II. tc.) általános elvként kimondotta, hogy a katonai szolgálat miatt hátrányos helyzetbe senki nem kerülhet. Ez az alapja azoknak a jogszabályoknak, amelyek a katonai, különösen pedig a haretéri szolgálatot teljesítő egyének érdekeit biztosítják. A honvédelmi törvény általános rendelkezése természetesen megnyilvánul az állami gondoskodás egyik legfontosabb területén: a nyugellátási jogszabályokkal szabályozott nyugdíjkérdésben is.

A katonai szolgálat beszámítását a nyugdíjtörvény is szabályozta és a teljes viszonyosságot a polgári szolgálattal megállapította. A beszámításnak azonban azt a feltételt szabta meg, hogy az átlépés a tényleges szolgálatból, a rendelkezési állapothól, vagy a nyugdíjazott állapothól történt legyen. Ebből a rendelkezésből a közigazgatási bíróság 1497. számú elvi határozatában azt a következtetést vonta le, hogy a rokkant-ellátás élvezetében töltött idő azonos a nyugdíjazott állapotban töltött idővel, tehát a szolgálat folytonosságát nem szakítja meg. Az 1931:III. tc. az igazolványos altiszteknek azt a kedvezményt biztosította, hogyha a katonaság kötelékéből történt elbocsátásuk és polgári alkalmazásuk között 5 esztendő nem telt el, akkor az előbbi szolgálatot a nyugdíjba be kell számítani. 1938. évben a tűzharcos törvény (1938:IV. tc.) a tűz-

harcosoknak a világháborúban teljesített katonai szolgálatát rendelte el beszámítani, ha a megszakítás 2, illetőleg 3 évnél nem több. Az 1942:XIV. tc. ezt a rendelkezést hatályon kívül helyezte és a tűzharcosoknak még nagyobb kedvezményt biztosított. Nevezetesen a tűzharcosoknak a háborús katonai szolgálatát és ennek megfelelő hadiéveket is, be kell számítani tekintet nélkül az esetleges megszakításra.

A világháborús katonai szolgálat időtartama — a honvédelmi miniszter elvi állásfoglalása szerint — az 1914. évi július hó 28. napjától az 1918. évi október hó 31. napjáig terjedő idő. Az 1941. évi 8500. M. E. sz. rendelet szerint egy éven belüli megszakítással nemcsak a világháborús, hanem bármely más katonai szolgálat is beszámítható annak az alkalmazottnak, akinek nyugellátási igénye 1941. évi november hó 30. napja után nyílik meg.

A honvédelmi törvény a két éves karpaszományos szolgálatot teljesítőknél azt a kedvezményt biztosítja, hogy ezt a szolgálatot állami alkalmazás esetében kinevezés, rangsorozás és nyugellátást szempontjából az alkalmazott kérelmére figyelembe kell venni, tekintet nélkül az esetleges megszakításra. Az ismertetett rendelkezések világosan bizonyítják a katonai szolgálat kivételes helyzetét. Amíg a nyugdíjtörvény a katonai és ezt követő polgári szolgálat egybeszámítását aránylag szűk korlátok közé szorította, addig az újabb jogfejlődés ezeket a korlátokat sorra lebontotta és ma már a katonai és polgári szolgálat között megszakításról úgyszólván nem is lehet beszélni. A katonai szolgálat kedvezményes elbírálásánál figyelembe kell venni még azt is, hogy ennek időtartamát a katonai nyugdíjtörvény alapján kell elbírálni. A katonai nyugdíjtörvény a megszakítást nem ismeri, ennél fogva az egyes katonai szolgálatok között megszakítás nincs és a 18. életév betöltése előtti szolgálat is beszámít.

A katonai szolgálattal kapcsolatban pár szóval a hadi évekről is meg kell emlékezni. Hadiévek beszámítására általában annak van igénye, aki az első világháború alatt legalább 3 hónapon át bárhol tényleges katonai szolgálatot teljesített, vagy tekintet nélkül a szolgálat időtartamára: harcban vett részt, vagy az ellenség előtt megsebesült, vagy hadi viszontagságok következtében szolgálatképtelenné vált. Ezekben az utóbbi esetekben akár 1 napi szolgálat is elegendő. Hadiévek megállapításánál tekintetbe jönnek az 1914—1919-ig terjedő ú. n. hadjáratok évek, valamint hadifogságban az 1920—1922-ig töltött idők. Ilyen módon a hadiévek számának felső határa 9 év. A hadiév járulékos természetű, vagyis csak olyan szolgálati idő után jár, amely maga is beszámít a nyugdíjba, továbbá csak akkor igényelhető, ha az alkalmazott már állandó ellátásra szerzett igényt, vagyis 9 évet és 6 hónapot meghaladó szolgálati idővel rendelkezik. A nyugdíjazásnál a hadi éveket csak az alkalmazott kérelmére lehet tekintetbe venni, tehát abból az okból, hogy valakinek a teljes szolgálati ideje csak a hadi évekkal együtt van meg, a nyugdíjazást elrendelni nem lehet, kivéve, ha azt a szolgálat érdeke szükségessé teszi (3000—1927. M. E. sz. rendelet).

A honvédelmi miniszter hozzájárulása alapján hadiév számításának van helye a tábori postánál, valamint a tartalék tábori távirvánál teljesített szolgálat után is.

A mostani világháborúban teljesített katonai szolgálat után hadiévek

mikénti számításáról a Kormányzó Úr Ó Főméltósága 1943. évi augusztus hó 12. napján kelt legfelsőbb elhatározása, illetőleg a 4240/1943. M. E. sz. rendelet intézkedik. E szerint hadiévek beszámításának kedvezményére szerez jogosultságot az a személy, aki Kárpátalja és Délvidék visszafoglalásában a trianoni határon túl, az oroszországi hadműveletnél pedig az ezeréves határon túl teljesített katonai szolgálatot. Így tehát a feltételek szigorúbbak, mert nem bárhol (mint az első világháborúban), hanem csak meghatározott területeken teljesített katonai vagy azzal azonos elbírálás alá eső szolgálat nyújt alapot a hadiévek elnyeréséhez.

Az 1942.:XIV. tc. a mostani háborúban hősi halált halt, eltűnt, vagy hadifogságba került alkalmazott hozzátartozóiról akként gondoskodik, hogy az igényjogosult feleség és gyermek részére — tekintet nélkül az alkalmazott szolgálati idejére — ideiglenesen azt az ellátást kell megállapítani, amely őket az alkalmazott elhalálózása esetében egyébként megilletné. A törvény rendelkezése alapján pl. egy 1. fokozatban lévő id. min. hb. kíséret szolga — akinek mindössze két évi postai szolgálata van — eltűnése esetében felesége részére ideiglenes ellátás címén 65.— pengőt, a megfelelő lakáspént és a gyermekek után egyenként 30—45 pengő nevelési járulékot kell folyósítani.

Az ideiglenes ellátás megállapítása hivatalból történik. Az összes postai szervek felhívást kaptak, hogy a háborúban meghalt, eltűnt, vagy hadifogságba került alkalmazottakat haladék nélkül jelentsék be a postavezérgazgatósághoz, ahol soronkívül történik intézkedés a hozzátartozókat megillető ellátás utalványozásáról. Az ideiglenes ellátással kapcsolatban a pénzügyminiszter elvi állásfoglalása szerint az eltűnéseket tartalmazó értesítés késedelmes beérkezése következtében felvett illetmények visszatérítésétől el kell tekinteni. A kérdés rendezése azért vált szükségessé, mert a Vöröskereszt Egyesület, illetőleg a katonai parancsnokság hivatalos értesítése érthető okokból a legtöbb esetben csak hónapok múlva érkezik meg, így érdekelteket méltányos volt a több hónapra visszamenő illetménykülönbözetek visszatérítése alól mentesíteni.

3. Harmadsorban a tisztviselői szolgálatot megelőző munkási szolgálat kérdéseivel szeretnék foglalkozni. Az 1920—30-as években tapasztalható rendkívül nehéz elhelyezkedési lehetőségek az egyetemekről és a középiskolákból kiözönlő fiataloknak nem nyújtottak módot arra, hogy iskolai végzettségüknek megfelelő állásban kezdjék pályafutásukat. A m. kir. posta tisztviselői közül elsősorban kell megemlékeznem azokról a mérnök kartársainkról, akik részére a szűkös létszámviszonyok mellett csak 5—6 évig terjedő órabéres távirdamunkási, órabéres szakiparosi, vagy órabéres mérnöki minőségben teljesített szolgálat után nyílt meg a lehetőség, hogy a posta mérnöki szakán rendszeresített állásra kineveztessenek. Itt tehát egy tisztviselői szolgálatot megelőző munkási alkalmazás jelentkezik, amelynek a nyugdíj szempontjából való beszámítása az érvényes jogszabályok mellett vitás. Hasonló helyzet ismétlődött meg a forgalmi tisztviselők tekintélyes részénél is, akik forgalmi díjnoki alkalmazásukat megelőzően voltak kénytelenek néhány esztendő órabéres-minőségben eltölteni. Itt a díjnoki szolgálatot megelőző munkási alkalmazásról volt szó, amelynek beszámítására nyugdíjtörvényünkben rendelkezést nem találunk, minden bizonnyal azért, mert a törvény megalkotása idejében ilyen kérdés nem vetődött fel és a szabályozásra a törvényhozó nem is gondolhatott.

A kérdés elbírálásához ismerjük meg a törvény idevonatkozó rendelkezését.

A nyugdíjtörvény 13. szakasza akként rendelkezik, hogy az altiszteknéi és szolgáltnál az ebben a minőségben való alkalmazásukat közvetlenül megelőzőleg napibéres hivatalszolgái, napszámosi, vagy munkási minőségben megszakítás nélkül töltött szolgálati időt be kell számítani. Ebből a rendelkezésből a m. kir. pénzügyminiszter azt a következtetést vonta le, hogy a törvényhozó csak az altisztek és a szolgák részére biztosította a munkási idő beszámítását és ezzel egyidejűleg kizárta a tisztviselőket a hasonló beszámításra való jogosultságból. Ezzel szemben a közigazgatási bíróság egy 1938. évben kelt ítéletében arra az álláspontra helyezkedett, hogy a tisztviselői szolgálatot megelőző munkási szolgálat egybeszámításának nincsen akadálya. A bíróság jogi következtetésében abból indul ki, hogy a beszámítandó szolgálati idő az az időtartam, amelyet a tisztviselő a törvény 1—3. szakaszaiban megjelölt hivataloknál és állásokban a szolgálat tényleges megkezdésétől kezdve a szolgálat köteleke alól történt felmentéséig egyhuzamban tölt el. A törvény 13. szakaszában foglalt szabálynak, hogy az altiszteknél és szolgáltnál ebben a minőségben való alkalmazásukat közvetlenül megelőzőleg munkási minőségben töltött szolgálati időt be kell számítani, azért nincs az előző általános szabályra kiható jelentősége, mert ez lényegében az általános szabályoknak egy olyan változata, amelyet az altiszteknél és szolgáltnál kell alkalmazni. Tisztviselők esetében a törvény általános rendelkezését a 13. §-ban foglalt szabályváltozat a contrario következtetés útján sem ronthatja le annál is inkább, mert ez nem más, mint az általános határozmányok különleges esetekre vonatkoztatott ismétlése, — olvashatjuk a bírósági ítélet indokolásából.

A közigazgatási bíróság ítéletének birtokában a postavezérigazgatóság átirattal fordult a pénzügyminiszterhez és állásfoglalást kért a m. kir. posta alkalmazottjait érintő munkási szolgálat beszámításának kérdésében. A pénzügyminiszter olyképpen módosította korábbi álláspontját, hogy a nyugdíjtörvény 13. szakaszában foglalt rendelkezés csak abban az esetben zárja ki a tisztviselői szolgálatot megelőző munkási idő beszámítását, ha az alkalmazott ez alatt az idő alatt valóban munkási minőségben volt alkalmazva, vagyis ténylegesen fizikai munkát igénylő munkakört látott el. Azokban az esetekben tehát — közölte tovább a pénzügyminiszter, — amikor az alkalmazott a szóbanforgó idő alatt csak költségvetési okokból volt a munkás létszám terhére alkalmazva, azonban ténylegesen nagyrészt szellemi munkát végzett, nincsen akadálya annak, hogy az ilyen minőségben teljesített szolgálati idő a nyugdíj szempontjából a közvetlenül követő tisztviselői szolgálathoz hozzászámíttassék. Hasonló értelemben nyilatkozott a pénzügyminiszter a díjnoki szolgálatot megelőző munkási szolgálat tekintetében is. Nem kétséges, hogy a posta mérnöki karán, továbbá a forgalmi szakon alkalmazott tisztviselők kinevezésüket, illetőleg díjnoki felfogadásukat megelőzően a nyugdíjtörvény szempontjából munkási szolgálatnak minősülő alkalmazásuk alatt szellemi munkát igénylő munkakört láttak el. A pénzügyminiszter most ismertetett állásfoglalása alapján ez a szolgálati idő most már akadálytalanul beszámítható és ezzel egy régóta vajúdó és vitás kérdés nyert megnyugtató megoldást.

A szolgálati idővel kapcsolatban még arra szeretnék rámutatni, hogy nyugdíjrendszerünk szerint a nyugdíjjarulék független a beszámítható szolgálati időtől. Ebben a tekintetben nagy eltérés mutatkozik a környező államok nyugdíjjogszabályaival szemben, ahol kizárólag csak az az idő számít be a nyug-

díjba, amely után az alkalmazott nyugdíjjárulékot fizetett, vagy amelyet utólag megváltott. Az előző fejtegetésekből is láttuk, hogy bizonyos esetekben beszámítható a szerződéses szolgálat, vagy a munkási alkalmazás is, amely idő alatt az alkalmazott nincs kötelezve a nyugdíjjárulék fizetésére. A szolgálati idő szempontjából tehát a nyugdíjjárulék másodrangú jelentőséggel bír, amit az is bizonyít, hogy nálunk a nyugdíjjárulékból befolyó bevétel jóléti intézmények támogatására és fejlesztésére fordítandó és a nyugdíjteher az állami költségvetésben külön kiadási tételként szerepel. Valamely kétes szolgálati idő beszámításánál tehát nem abból kell kiindulnunk, hogy az alkalmazott arra az időre fizetett-e nyugdíjjárulékot, hanem a szolgálat minőségét és folytonosságát kell megvizsgálnunk. Ez a két alapvető szempont vezet el a kérdés helyes elbírálásához.

A nyugdíjkérdés a pénzügyminiszter legfelsőbb irányítása, a legfőbb állami számvevőszék ellenőrzése és a közigazgatási bíróság jogvédelme alatt áll. E három magas fórum törvényben biztosított jelenléte és szükségszerű beavatkozása a jogszerűséget a legteljesebb módon biztosítja.

A pénzügyminiszter hivatott a nyugdíjtörvény és a nyugdíjjogszabályok magyarázására és a vitás kérdések megvilágítására. Az egyes miniszterek, vagy halóságok megkeresésére akár általános kérdésekben, akár konkrét ügyekben közzölt állásfoglalása a kifejldött jogszokás alapján kötelező erejű. A pénzügyminiszter feladata a nyugdíjkérdés területén a helyes joggyakorlatot kifejleszteni és irányítani.

A legfőbb állami számvevőszék örködik a nyugdíjjogszabályokban foglalt eljárások törvényszerű megtartása felett. Minden egyes nyugdíjat, kegydíjat, kivételes ellátást, stb. a törvényszerűség és az összszerszerűség tekintetében is felülvizsgál és jogi, vagy ténybeli tévedés esetében észrevételeit közli az érdekelt miniszterrel. Ha a miniszter felvilágosítása kétszeri iratváltás után sem keilégítő, az összes ügyiratokat észrevételei kíséretében megküldi a minisztertanácsnak és ha annak a határozata sem elégíti ki, a zárószámadásban jelentést tesz az országgyűlésnek.

A közigazgatási bíraskodás a jogállam követelménye. A közigazgatási eljárásban a közigazgatási hatóságok és a magánfél állanak egymással szemben de a hatóság nemcsak fél, hanem egyúttal a közérdek képviselője és ő is dönt. A hatóság tehát dönt olyan ügyekben, amelyben ő az egyik érdekelt fél. A közigazgatási fellebbvitel során az eljáró hatóság változik ugyan, de a hatóság és a felek viszonya ugyanaz marad. A közigazgatási bíraskodás ezzel szemben azt jelenti, hogy a közigazgatási hatóság és a felek közti jogvitát egy olyan harmadik dönti el, aki a közigazgatástól és a felektől egyaránt független és a bírói függetlenségnek ugyanazokat a biztosítékait élvezzi, mint a rendes bíróságok. Ez a felismerés vezetett a közigazgatási bíróság életrehívásához. A m. kir. közigazgatási bíróság felállítását az 1896:XXVI tc. rendelte el és egyben taxative megállapította hatáskörét. A taxációt azóta mintegy 100 újabb törvény bővítette. A bíróság hatásköre ezenkívül kiterjeszthető minisztertanácsi felhatalmazás alapján kiadott miniszteri rendelettel is. A jog és törvényhasonlatosság elvének alkalmazásával azonban hatáskörét maga a bíróság sem terjesztheti ki. A felsorolásban szerepel többek között az állami, törvényhatósági és községi alkalmazottak nyugdíjügye. Bár a közigazgatási bíróság ítéletei csak inter partes bírnak érvénnyel, azaz csak a felekre nézve kötelezőek és a köz-

igazgatási hatóságokat csak konkrét esetben kötik, mindamelllett a bíróság ítéletének, különösen az elvi és jogegységi határozatoknak olyan erkölcsi súlya van, hogy arra mindenkor sikerrel lehet hivatkozni. A közigazgatási bíróság jogosult a miniszterelnöki, miniszteri stb. rendeleteket a jogszerűség szempontjából felülvizsgálni és adott esetben annak jogi hatályát érvényteleníteni. Így az 1370. sz. elvi határozatában a bíróság kimondotta, hogy a 9000/1927. M. E. sz. rendelet 11. pontjában foglalt rendelkezés (visszahatóan, egy évet meg nem haladó időre jogalap nélkül megállapított és kifizetett illetményeket térítményként elő kell írni és be kell szedni) kibocsátására a kormánynak nem volt felhatalmazása és mint a törvénnyel (1912: XXXV. tc. 20. §) ellenkező rendelkezést érvénytelennek kell tekinteni.

Cikkem keretében igyekeztem keresztmetszetét adni azoknak a generális jogszabályoknak, amelyek az állam életében széles folyamként hőmpölygő nyugdíjkérdést körülhatárolják és korlátok közé szorítják. A kiragadott kérdések tárgyalásánál láthattuk azt a fejlődést, amelyen a törvény eredeti rendelkezései átmentek. És most visszatérve arra a gondolatra, amelyet a bevezetésben is említettem, nyugdíjtörvényünket az újabb jogfejlődés annyira át meg átszötte a kiegészítő és módosító jogszabályok tömegével, hogy a helyes utat egyre nehezebb lesz megtalálni. Ezért okvetlenül szükség van egy új, a mai kor szellemének mindenben megfelelő nyugdíjtörvényre. Ha majd a háború vihara elcsendesedik és a csatazaj elnémul körülöttünk, a béke áldásos esztendőiben bizonyára sor kerül erre is.

Grundsätze der Altersfürsorge in Ungarn. Dr. JENŐ RUSZTHI, Postsekretär. (Fortsetzung.)

*

Principe des pensions en Hongrie. M. le Dr. JENŐ RUSZTHI, Secrétaire de poste. (Suite.)

A magyarországi postaföldekről.

Írta: DR. MONUS FERENC ny. m. kir. postahivatali igazgató.

A régi időkben, hogy egy község mielőbb postaállomáshoz jusson s annak fenntartása az érdekeltség részéről is biztosítva legyen, a községek, magánosok saját területeikből földet ajánlottak fel a postaállomásnak (postamesternek). E földeken a postamester lovait legeltette, a füvet lekaszáltatta s az állomás lovai részére betakaríttatta. Módjában állott így kellő számú lovat tartani, azokat élelmezni s az akkor jelentős jövedelmet nyújtó személyszállítást is eredményesen végezni. Ott, ahol parlagon heverő kincstári (kamara) földek állottak rendelkezésre, államérdekből a kir. kamara adott megfelelő földet a postamester használatára.

Nem ismerjük a postaföldek keletkezésének időpontját, csak következtetjük, hogy a magyarországi török-félhold lehanyatlása utáni időben kercsendő. A 17. század végén ugyanis a posták fenntartásával összefüggésben intézkedés történt az iránt, hogy a posták eddigi előjogaikat (rév- és vámpénzek aluli mentesség stb.) továbbra is megtarthassák és hogy a hatóságok, közületek azok működését mindenben támogassák. 1698. évben királyi rendelet biztosítja a postamestereket, hogy jogosan kapott és birtokolt gazdaságaikban azok nélkül ne háborgattassanak.

Ezekből a gyérszámú adatokból következtethető, hogy egyes postaállomások javadalmazása — legeltetésre alkalmas — földdel vagy földekkel kiegészítést nyerhetett.

A következőkben saját kutatásaim néhány eredményét kívánom beilleszteni az általános postatörténelem megfelelő lapjaira, oda, ahol ezek hiányoznak.

A postaföldekre vonatkozó első okiratos emléket II. Rákóczi Ferenc szabadságharca idejéből találtam. A postatörténelem III. Károly uralkodására teszi az első adatot, tény azonban, hogy 1706. évben kelt a vezérlofejedelem egyik rendelete, amelyben a postamestereknek, veredáriusoknak (segédpostamesterek) lovaik élelmezésére alkalmas földet (rétet, kaszálót) rendel kijelölni a községek határban lévő földekből. Borsod vármegye történelmi levéltárában végzett kutatásaim közben a már említetten kívül több olyan fejedelmi rendelkezést találtam, amelyek a kurucposták részére „füvellő rétek” azonnali kihalására utasítják a vármegyét azzal a figyelmeztetéssel: „... ne búsítsák Eő-Föltségét”.

Ilyen tartalmú rendelkezéseket 1710-ig többször adtak ki, mert ezekkel elsősorban a kormányzati és hadi célokat kívánták előmozdítani. Mint Rákóczi egyik Postai Patens-Parantsolatában mondja: „... az leveleknek rendes folytatása” a nemes ország mostani szolgáltyának nem kevés előmenetelére és segítségére szolgál”.

Ezt követően az 1708. évben szerencsi táborából rendelte a magyarországi vármegyéknek, hogy minden olyan helységben, ahol postamesterek működnek, lovak ellátására szükséges rétet, legelőt jelöljenek ki. Ebből az intézkedésből

* A levelek „folytatása” kifejezés szállítást, közvetítést jelent. V. ö. a régi magyar nyelvben előforduló hírközvetítő elnevezésével: „Folyó”, „Foló”.

azonban — mondja tovább a fejedelmi pátens — a postamesterek és veredáriusok a legeltetés jogán kívül egyéb jogot nem követelhetnek a községektől.

Erre az utóbbi szankcióra azért volt szükség, mert egyes helyeken az ilyen célra átengedett földeket a postamesterek tulajdonuknak tekintették s azokhoz teljes jogot formáltak. Támogatta ezt a felfogást az is, hogy gazdagabb, kuruc-érzelmű közületek vagy magánosok a kijelölt földrészt Rákóczi és a mozgalom iránti hűségből átengedték a postaállomások tulajdonába. De Rákóczit a nép egyébként is felségjogokat megillető legfőbb államhatalmi személynek tekintette s a posta-célokra átengedett földeket a jus-regale-val járó jognak minősítette, mellyel a nép szerint Rákóczi élhetett s melynek birtokában a vezérlő-fejedelem teheti azt, ami a regale gyakorlására szükséges. A kurucposta pedig a felkelés egész idején állami intézmény jellegével bírt, annak legfőbb irányítását maga a fejedelem tartotta kezében.

Az egykori iratokban annak, hogy a fejedelem a jus regale-t gyakorolta volna, — nyoma nincs. Rákócziék nem emelték ki e jogot dekrétumaikban, a nép azonban így és ekképpen értelmezte azt imádott fejedelme javára.

A szabadságharc lezajlása után, amikor az országban nem hadi, hanem békés, gazdaság-politikai célok kezdtek érvényesülni, ezekre a posta által használt földekre is ráterelődött a Habsburgok figyelme. A postaállomások működésének akadálytalan biztosítása céljából szükség volt a kérdésnek valamelyes rendezésére. Gyökeres intézkedés nem történt ugyan, de III. Károly az ország postahálózatának tervbevett újjászervezésével, hogy a harcok következtében elpusztult területeken állomásozó postamesterek helyzetén segítsen, — éppúgy, mint Rákóczi — az ország több részén (Erdélyben is) — a postaállomások részére földek átengedését rendelte el. Az ország déli részén pedig, ahol Mercy tábornok kormányzói jogkört kapott, 1736. évben ú. n. fuvarozó (Kambiatura) állomások létesültek s e katonailag szervezett postaállomások használatára a kincstár tulajdonába átment, lakatlan területekből alkalmas földeket adtak.

Mária Terézia ezt az intézkedést folytatta, sőt tartalmilag bővítette, minék következtében éppen az ő uralkodása idején alakult ki a helyi viszonyoknak megfelelő haszonbér-fizetés ellenében átadott alaktól, kaszálóktól, legelőktől a hivatalos iratokban olvasható „postaföld”, „postaré”, „postakert” elnevezés. De ezek az ingyenes, vagy bizonyos ellenszolgáltatás mellett átadott (úri jog elismerése) postaföldek későbbben sok vitára is adtak okot.

A postamesterek — egyes felfogás szerint — a földeket a postaállomással együtt járó tartozéknak tekintették, a donációba beleértették, belemagyarázták. Es miután ezt a kérdést törvényesen nem rendezték, csupán bizonyos esetekre adtak ki nyiltparancsot és ezekben sem volt időpont megállapítva, az e téren felmerült jogbizonytalánágban a postamesterek saját előnyükre magyarázták az átengedett postaföldek jogi helyzetét és természetét. Több helyen még haszonbért vagy évbért sem fizettek, mert amikor Mária Terézia a postaállomások adományozásánál folyton emelkedő vételárat (praetium regale) szedtetett, ezzel az árral (összeggel) — gondolták — a postaföldek használatát is egyszersemindenkorra megfizették.

A 19. században merültek fel erre vonatkozó vitás kérdések s a legtöbb esetben jogi alapon kellett eldönteni azt, hogy a postaföldek elvonása esetén a postamesternek jár-e kártalanítás vagy sem.

Nincs tudomásunk arról, hogy per esetén a kincstár a postaföldek haszonélvezetét a praetium regale körébe vonta volna.

Az 1745. évben a debreceni főbíró hivatalos ügyeket tárgyalt Bécsben, ugyanakkor a város többrendbeli kérését terjesztette elő. A kérések teljesítésénél a pécsi kamara egyik feltételül azt szabta a városi magisztrátusnak, hogy a debreceni postaállomás lovainak jobb élelmezése céljából valamelyik városi birtokon legeltetési, kaszálási jogot engedjen a postamesternek. Ekkor jelölték ki Balmazújváros alatt erre a célra az ú. n. elepi földet. Innen kezdve a debreceni postaállomás az elepi postaföldet haszonbér ellenében 1855. évig bírta. Ekkor ugyanis, hogy az említett postaföld minden hosszadalmas tárgyalás nélkül visszakerülhessen a város tulajdonába, rövid időre a város vette át a postaszállítást s a debreceni postahivatalnak kincstári kezelésbe vétele előtt pedig a gondoskodott a magisztrátus arról, hogy anyagilag teljesen megbízható, mezőgazdasági ingatlannal rendelkező nyerhesse el a szállító-postamesteri állást. Így az elepi postaföld tulajdon-korlátozása nélkül visszaszállott a városra.

Még két olyan régi postaföld ügyét említem meg közelebbről, amelyeket a 18. század végén engedtek át a posta használatára. A besztercei postaföldet az 1870. évben a földművelés, ipar és kereskedelmi minisztérium minden további tárgyalás nélkül, az érdekeltség kérésére visszabocsátotta a tulajdonos közületnek. A brassói postaföldek, amelyek az 1775. évi nyiltparancs alapján jutottak az ottani postának, már nehezebben kerültek vissza a város használatába. Ezek visszabocsátását 1852. majd 1869. évben kérelmezte a város, de eredménytelenül, mert az akkori felfogás az volt, hogy miután a brassói posta még mindég lóváltó állomás, a postamesternek szüksége van a postaföldekre. A város többször megújított kérelmére végre 1879. évben azzal a feltétellel, hogy az érdekeltség a postamesternek évi 100 forint kárpótlást fizet a brassó-predeáli vasút megnyitásáig, — a minisztérium a kérelemhez hozzájárult. (Ez a vasútvonal 1879. évi június 10-én a forgalomnak átadatott.)

Megjegyzésre érdemes, hogy a besztercei postaföld visszajuttatása a dés-besztercei vasútvonal megnyitása előtt 16 évvel történt. A miniszteri rendelet a szebeni postaigazgatóságot figyelmeztette, hogy a megüresedett besztercei postamesteri állás betöltésénél a kinevezendő postamesternek már nem lesz igénye az eddig használt postaföldre, tehát csak birtokos, illetőleg gazdálkodó egyén pályázhat. Ebben az ügyben a kincstári ügyészséget előzetesen nem kérdezték meg, nyilván azért, mert a kincstári jogi képviselő átszervezése akkor volt folyamatban s az 1870. évi szeptember 26-án kiadott igazságügyminiszteri körrendelet mondotta ki minden kétséget kizáró módon, hogy a kincstári jogügyek igazgatósága részére különösen fenntartottan, hatáskörbe tartozik valamennyi minisztérium részére jogügyi vélemény adása.

A brassói postaföldekre nézve megkérdezett kincstári jogügyi igazgatóság annakidején úgy nyilatkozott, hogy az 1775. évi királyi rendelkezés természetében rejlik, hogy nem ideiglenes tartalmú, de nem is örök, hanem mindaddig tartó, amíg Brassóban lóváltó postaállomás lesz, vagy amíg a postajog regale marad.

A postaföldek jelentősége tehát a lóváltó postaállomásokkal szoros kapcsolatban volt. Ez a jelentőség a lóváltó állomások fokozatos megszűnésével vesztett erejéből. És valóban az ország vasútvonalainak kiépítésével, a vasutaknak postaközvetítésre való felhasználásával a régi postarendszer (lóváltó postaállomások, postai személyszállítás) — megváltozott s a vasútvonalak áltai érintett postaállomások elvesztették a postaföldekre való igényüket. Megszűnt

ez az igény azoknál a postahivataloknál is, ahol a helyközi postaforgalom nagyobb számú lőtartást nem igényelt.

A postaföldek jogi természetével már foglalkozott a Magyar Posta 1934. évi 7—8. számában megjelent egyik dolgozat. A cikk szerint a postaföldek haszonélvezetének átengedésekor hallgatólagos feltételként volt megszabva az abban az időben létezett postarendszer változatlansága. Ha ezt a feltételt — mondja a cikk írója — írásbeli ellenbizonyítékok hiányában elfogadjuk, akkor ez az akkor érvényben volt postarendszer megváltozásának pillanatában felbontó feltételként jött figyelembe, mely az alapul fekvő jogviszonyt ipso facto megszüntetni alkalmas. Szerző nem ismerte a brassói postaföldekre vonatkozó tárgyalási iratokat s a kincstári jogügyek igazgatóságának akkori álláspontját és mégis, a leghelyesebb jogi következtetést vonja le az általa megállapítottakból: hogy a postaföldek haszonélvezetének kérdése túlesik a kincstár által nyújtandó kártalanítás terjedelmén és ilyen címen a kincstár ellen kártérítési igény nem érvényesíthető.

Jeleztékenny számú postaföld Dél-Magyarországon a temesvári postaigazgatóság (prefektura) területén volt. Ezek még az előbb említett kambiatúra-posták idején, mint kincstári (kamara) földek adattak át az ottani postaállomások használatára. Idők múlásával azután, fokozatosan visszakerültek ezek a földek az illetékes minisztérium rendelkezései alá.

A Duna—Tisza-közén, a török kiűzetése után visszafoglalt részekben, Grassalkovich Antal kamara-ügyész óriási földbirtokából Rémpusztán, Bajától 2 posta-stációnyira 78 kat. hold mezőgazdasági ingatlanán a bajai cs. kir. postaállomásnak haszonélvezeti jogot engedélyezett, mely postaállomás az 1760-as években létesült. Grassalkovich latifundiális birtokát a bécsi kormánytól azokból a területekből kapta jutalmazásképpen, amelyeket a régi birtokosok nem kaphattak vissza, mert jogigényeiket 160 év után hitelesen igazolni nem tudták.

Azt, hogy mikor történt a Grassalkovich-féle engedélyezés, pontosan nem tudjuk, de valószínű, a bajai posta keletkezése idején. Grassalkovichnak, aki a hoidak tízezeit kapta szolgálataiért Bécsből, — csupán egyszerű elhatározás volt az, hogy Rémpusztán föld-haszonélvezetet biztosított a császári postaállomásnak.

A 19. század közepén Grassalkovich utóda, Zichy-Ferraris Félix — telekkönyvi bejegyzés szerint — lemondott e föld tulajdonjogáról a bajai cs. kir. postaállomás javára. 1859. évtől kezdve a rémi postaföld jogszerű tulajdonosa tehát a bajai postaállomás volt.

Az 1896. évben történt hivatalos intézkedés arra, hogy a vonatkozó telekkönyvben a „m. kir. kincstár” neve vétessék fel e földek kizárólagos tulajdonosaként.

A rémi „postaföld” tehát mint magántulajdon került annak idején a postakincstár tulajdonába, így a postakincstár azzal — bizonyos korlátozások mellett — szabadon rendelkezhetett. Bizonyos korlátozással, mert az adomány, célvagyonként került a posta tulajdonába; az adomány eredeti célja: a bajai postaállomás fenntartásának (a lovak jobb élelmezésének) biztosítása volt. Ez a feltétel megszűnt akkor, amikor Baján nem ló, hanem géperezű járművek rendszeresítésével történt a helyközi és távolsági postaszállítás. S ezzel az ingatlanok postai célokra való felhasználása feleslegessé válván, ideiglenesen ma-

gánosoknak bérbeadatott. Ingatlanok bérbeadása azonban nem tartozik a posta működési körébe, ezért a postavezérigazgatóság 1943. évben elhatározta, hogy a rémi postaföldet a mostani világháborúban az ellenség előtt tanúsított bátor magatartás alapján vitézi címet nyert postásoknak, mint vitézi telket adományozza. Az erre vonatkozó tárgyalások — tekintve a hazafias és szociális szép célt — rövid idő alatt eredményre vezettek s a rémi postaföld még az 1943. évben, némi térítés ellenében az Országos Vitézi Szék tulajdonába ment át.

A postavezérigazgatóság nemes elgondolással több száz éve sajtó történelmi igazságtalanságot szüntetett meg. Azok a bujdosó magyar katonák, akik az akkori birtokrendezéssel kicsiny földjeik tulajdonából kisemmizve mint zselérek tengették életüket, nem gondolták azt, hogy vérük hullásáért késő utódaiknak, a mai világégésben vitézül harcoló postás hősöknek jut annak a véráztatta termékeny földnek egy darabja, melyre egykor idegenek települtek be.

Források:

Borsod vármegye történelmi levéltárában: Pol. Act. Mat. II. fs. I. 262—1705. — Ugyanott: Pol. Act. L7. fs. I. 152—1706. — U. o.: Pol. Act. 2 fs. I. 606—1708.

Debrecen város történelmi levéltárában végzett kutatások.

Földművelés-ipar és kereskedelmi m. kir. miniszteri rendeletek, tárgy. iratok 1869. évből: 17.304, 1870. évből: 5597, 1871. évből: 15.022, 1872. évből: 10.382.

Kereskedelemügyi m. kir. minisztérium tárgyalási iratai: III. ad. 236.757/1943. irat-csomóban.

Irodalom:

Dr. Szentkláray Jenő: Mercy kormányzata a temesi hátságban. Budapest, 1909.

Dr. Hencz Lajos: A posta, távíró és távbeszélő története. Budapest, 1931.

Dr. Tordy Géza: A királyi árral (praetium regale) és földhasznélvezettel egybekötött magyarországi postamesterségek jogi természete. Magyar Posta 1934. évi 7—8. sz.

Kerék Mihály: A magyar föld. Magyar Élet kiadás, 1941.

Der Postbodenbesitz in Ungarn. Dr. FERENC MONUS, Postamtsdirektor i. R.

Geschichte und Rechtslage der Postbodenbesitze in Ungarn.

Les propriétés foncières postales en Hongrie. M. le Dr. FERENC MONUS, Directeur de bureau e. r.

Histoire et régime juridique des propriétés foncières postales en Hongrie.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK

Technische Mitteilungen. — Articles techniques.

Kéthuzalos távkábeláramkörökből távválasztással felépíthető erősített távbeszélő összeköttetések maximálhosszáról.

Irta: dr. TOMITS IVÁN m. kir. postaműszaki igazgató.

(4. befejező közlemény.)

Tárgyalt távbeszélő összeköttetéseinkre tehát kimondhatjuk a következő szabályt:

Tétel 1. Az összeköttetéseknek mindig a középső (erősítők száma páratlan), vagy közvetlen a középvonal két oldalán fekvő két erősítőjének (erősítők száma páros) stabilitása a legkisebb; ezek képviselik egyidejűleg a teljes összeköttetés stabilitását is.

3. Páros számú erősített alapszakaszból felépített távbeszélő összeköttetés még éppen eltűrhető stabilitással.

Távkábel-áramkörök tervezésénél egyik legfontosabb probléma az erősítő állomás helyeinek megállapítása. Ezzel a kéthuzalos alapszakaszok hossza már rögzítve vannak. Törekednünk kell a kéthuzalos alapszakaszok csillapítás értékeit lehetőleg úgy méretezni, hogy az összeköttetések távválasztással történő láncszerű felépítésénél minél több alapszakaszot lehessen egymáshoz kötni, még éppen eltűrhető stabilitással ($\Delta_0 = 0.2$ néper), előre megadott „p” (leggyakrabban 1 néper) végszillapítást tetelezve fel a teljes összeköttetésre.

A matematikai nehézségek elkerülése végett ismét a fentebb már tárgyalt egyszerűsített esetet vesszük számításaink alapjául, ahol tehát az összeköttetés egyenlő hosszúságú és azonos csillapítású alapszakaszokból van felépítve. Itt is a számítások könnyebb keresztülvihetősége kedvéért a páros számú alapszakaszokból összetett típust (páratlan számú középerősítő, a vég-erősítőket nem véve tekintetbe) vesszük tárgyalás alá (lásd 5. ábra).

Minthogy, amint már kimutattuk, az egész összeköttetés stabilitása azonos a középerősítőével ($V = 0$), a számítás alapjául a 7. alatti egyenlet fog szolgálni $V = 0$ érték mellett, vagyis a 8. számú egyenlet, amely

$$e^{-\Delta_0} = (n + 1)[e^{-B+b} + e^{-b-r}] + e^{-p} \dots 8)$$

Az egyenletből könnyen látható, hogy a Δ_0 stabilitás érték semmi körülmények közt sem érheti el a végszillapítás „p” értékét, hanem azt legfeljebb kedvező körülmények közt megközelítheti. Ugyanis $\Delta_0 = p$ csak úgy állhat fenn, ha a 8. alatti egyenlet szegletes zárójele 0-vá válik, ami azt jelenü, hogy külön-külön

$$e^{-B+b} = 0 \text{ és } e^{-b-r} = 0, \text{ azaz}$$

$$B = \infty \text{ és } r = \infty.$$

Ez az eset pedig a valóságban sohasem érhető el.

a) eset: a mellékreflexiók elhanyagolhatóan kicsinyek ($r = \infty$).

Mindenekelőtt tárgyalás alá vesszük azt az idealizált, de üzemben meg nem valósítható, viszont elméletileg tanulságos esetet, hogy az erősítő be-
menő kapcsain mért impedanciáknak a vonal hullámmellenállásához számított
echocsillapítása „ r ” igen nagy, minek következtében a 8. alatti egyenlet jobb-
oldalának második exponenciális tagja elhagyható. Az említett egyenlet így
a következő alakot veszi fel:

$$e^{-B+b} = \frac{e^{-\Delta_0} - e^{-p}}{n+1} = \frac{c}{n+1},$$

$$e^{-\Delta_0} - e^{-p} = c$$

ahol rövid jelzéssel

pozitív szám és valódi tört.

Igy tehát

$$e^b = \frac{c}{n+1} e^B,$$

illetőleg logaritmálás után

$$b = B + \log c - \log (n+1) \quad \dots 11.$$

A 11. alatti egyenlethől látható, hogy „ b ” és „ n ” mennyiségek értékei
korlátok közé vannak szorítva. Az alapszakasz-csillapítás (b) legnagyobb
igénybevehető értékét akkor éri el, ha $n = 0$, vagyis az összeköttetés csupán
két alapszakaszból áll, egyetlen középerősítővel. Ekkor

$$b_0 = B + \log c,$$

ahol $\log c$ negatív szám, mert „ c ” valódi tört.

Példaképpen válasszuk „ B ” értékét 3.7 népernek, ami a gyakorlatban jó
echocsillapítást jelent, vegyük továbbá az összeköttetés végesillapítását
 $p = 1$ -nek, a stabilitás-határt pedig 0.2 népernek. Ekkor

$$c = 0.451 \text{ és } b = B - 0.8 = 3.7 - 0.8 = 2.9 \text{ néper.}$$

A „ n ” felső határát „ b ”-nek legkisebb lehetséges pozitív értéke adja meg,
tehát határ-esetben „ b ” = 0. A 11. alatti egyenlet alapján ehélfogva, lévén
 $b = 0$

$$\log (n+1) = B + \log c = B - 0.8.$$

Példaképpen ismét $B = 3.7$ néperért választva

$$\log (n+1) = 3.7 - 0.8 = 2.9,$$

amiből

$$n+1 = 18.17.$$

Mivel „ n ” csak egész szám lehet, $n+1 = 18$ lesz, s vele a legnagyobb
alapszakasz-szám $2(n+1) = 36$.

E nagy alapszakasz-számnak természetesen a gyakorlatban nincs értéke,
mivel a hozzátartozó alapszakasz-csillapítás „ b ” igen közel van a 0-hoz,

miáltal a felépített összeköttetésnek, a sok erősítő ellenére sincs számításba jövő összhosszúsága; ez utóbbinak mértéke volna az alapszakaszok csillapításainak összege (Σb).

Nyilvánvaló, hogy a „ n ”-ek közt van egy olyan érték, ahol az összeköttetés összcillapítása Σb a legnagyobb (erősítők nélkül értve), azaz a

$$\Sigma b = 2(n+1) b = 2(n+1) [B - 0.8 - \log(n+1)] \quad \dots 12.$$

maximum. Ennek matematikai feltétele, hogy a differenciálhányados 0-vá váljék, vagyis

$$\frac{d(\Sigma b)}{dn} = 2(B - 0.8) - 2 \left[\log(n+1) + \frac{n+1}{n+1} \right] = 0,$$

ahonnan

$$\log [n+1] = B - 0.8 - 1 = B - 1.8 \dots 13.$$

Ezt az értéket behelyettesítve a 11. egyenletbe,

$$b = B - 0.8 - (B - 1.8) = 1 \text{ néper.} \dots 14.$$

Az optimális alapszakaszcsillapítás nem pontosan 1 néper, hanem csak megközelítőleg, mert a valóságban „ n ”-nek csak a megfelelő egészszám-értéke vehető tekintetbe.

A 13. és 14. egyenletekből látható, hogy „ n ”-nek az az értéke, ahol az erősítők nélkül számított összcillapítás $\Sigma b = 2(n+1) \cdot 1$ néper és maga az áthidalható vonalhosszúság maximum, a „ B ” emelkedő értékével rohamosan növekszik.

Példa.

B = 3.7.

$$\log [n+1] = 3.7 - 1.8 = 1.9 \text{ és}$$

$$n+1 = 6.69.$$

A legközelebbi egészszám érték $n+1 = 6$, melynek alapján

$$b = 1.1 \text{ néper,}$$

$$\Sigma b = 13.2 \text{ néper.}$$

Az optimális alapszakaszok száma ekkor $2[n+1] = 12$.

B = 4.2.

$$\log [n+1] = 4.2 - 1.8 = 2.4$$

és

$$n+1 = 11.02.$$

A legközelebbi egész szám $n+1 = 11$ és az optimális alapszakasz-szám $2[n+1] = 22$, továbbá

$$b = 4.2 - 0.8 - \log 11 = 1 \text{ néper}$$

$$M b = 22 \text{ néper.}$$

Amint a példából látható, idealizált esetünkben a „ B ” értékének növelésével az elérhető összcillapítás, vagy azonos viszonyok közt az áthidalható távolság rohamosan növekszik. Eredményeinket összegezve kimondhatjuk:

Tétel 2.

Ha egyforma alapszakaszokból „ p ” = 1 néper végesillapítással és $\Delta_0 = 0.2$ stabilitással erősített kéthuzalos összeköttetéseket létesítünk és feltéte-

lezzük, hogy az $u. n.$ mellékreflexiók helyek nem jönnek számításba ($r =$ végtelen) úgy:

$\alpha)$ az összekapcsolható páros alapszakaszok száma egy meghatározott $2[n+1]$ értéken túl nem növelhető;

$\beta)$ a $2[n+1]$ felső határ alatt minden páros alapszakasz-számú összeköttetés a még épen eltűrhető stabilitással [$\Delta_0 = 0.2$ néper] felépíthető; a $2[n+1]$ felsőhatáron túli alapszakasz-számokra a feladat már nem oldható meg;

$\gamma)$ létezik egy „ n ” érték, melynél az elérhető összesillapítás, azaz azonos körülmények közt az áthidalható vonalhossz maximum lesz; ehhez a maximumhoz tartozó alapszakasz-csillapítás kb. 1 néper;

$\delta)$ a „ B ” echoesillapítás növelésével mind az optimális alapszakasz-szám, mind pedig az áthidalható összesillapítás (vonal-távolság) rohamosan növekszik.

b) eset: a főreflexiók mellett a mellékreflexiók is tekintetbe jönnek.

A számítás alapjául ismét a 8. alatti formula szolgál:

$$e^{-B+b} + e^{-b-r} = \frac{c}{n+1};$$

$$e^b = x,$$

jelöljük röviden

amivel az előbbi egyenlet x -re nézve másodfokúra válik.

$$e^{-B} x + e^{-r} \frac{1}{x} = \frac{c}{n+1},$$

$$e^{-B} x^2 - \frac{c}{n+1} x + e^{-r} = 0$$

Az egyenlet megoldása:

$$x = e^b = \frac{\frac{c}{n+1} \pm \sqrt{\left(\frac{c}{n+1}\right)^2 - 4 e^{-B-r}}}{2 e^{-B}}$$

vagy a nevezőt átvive a túloldalra és e^b -vel egyesítve

$$e^{-(B-r-b)} = \frac{c}{n+1} \pm \sqrt{\left(\frac{c}{n+1}\right)^2 - 4 e^{-(B+r)}} \quad \dots 15)$$

Egyenletünk gyökei vagy megoldásai b -re lehetnek pozitív vagy negatív valós számok és képzetes értékek is. Ezekből természetesen csupán a pozitív értékek használhatók fel, és azokból is csak olyanok, amelyeknél az alapszakaszok összesillapítása kb. az optimális érték közelében van.

A 15. egyenlethől látható, hogy „ n ” folytonos növelésével a jobboldal a komplex számok tartományába esszik át, ami annyit jelent, hogy egy „ n ” felsőhatár értéken felül „ b ”-re már nem található valós megoldás. Ezt a felsőhatárt akkor érjük el, mikor a négyzetgyök alatti mennyiség 0-á válik, azaz

$$\left(\frac{c}{n+1}\right)^2 - 4 e^{-(B+r)} = 0$$

vagyis

$$e^{\frac{B+r}{2}} = \frac{2(n+1)}{c},$$

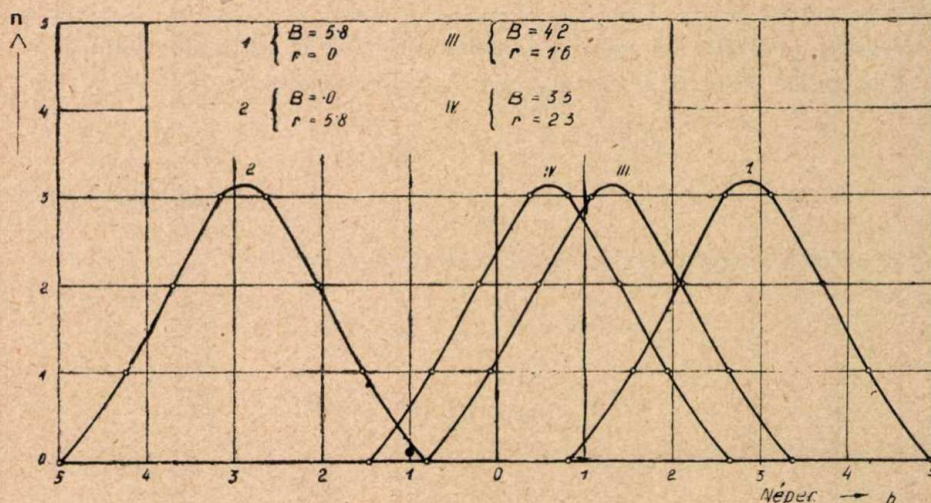
honnan

$$2(n+1) = e^{\frac{B+r}{2} + \log c} \quad \dots 16)$$

16. sz. egyenletünk megoldásánál természetesen ismét az az egészszámú „n” érték használandó, mely a „n” megoldáshoz a legközelebb fekszik, de nála kisebb.

Ugyancsak természetes, hogy a 15. alatti egyenlet megoldásánál „b” negatív értékei nem jönnek tekintetbe, mivel a kábeltvonalat negatív csillapítással nem lehet elképzelni.

A 16. alatti egyenletben feltűnő, hogy a megoldás csupán B és r össze-

6. ábra.

gétől függ, vagyis az alapszakaszok elérhető maximális száma B és r számítani közepétől függően ennek értékével rohamosan növekszik. Minden olyan esetben, amelyekre nézve B + r ugyanaz, a megoldást ugyanolyan alakú görbe jellemzi ugyanolyan „n” egészszámú felső határértéssel.

A viszonyokat szemléltetve jól mutatja a 6. sz. ábra. III. és IV. görbék B + r = 5.8 értékre vannak megállapítva; a két görbe azonos alakú és magasságú, csupán a IV. sz. van eltolva balra a III. sz.-hoz képest a B. értékek különbségével [4.2 — 3.5 = 0.7], lévén a III. görbe B = 4.2, r = 1.6 néper értékekre, a IV. pedig B = 3.5 és r = 2.3 néper értékekre kiszámítva. Elméletileg érdekes a két határeset, még pedig B = 5.8, r = 0, és B = 0, r = 5.8, ahol „B + r” ismét 5.8. Az előbbi esetet ábrázolja az 1. sz. görbe, az utóbbit pedig a 2. számú. Minthogy a 2. sz. görbe teljesen „b” negatív tartományában fekszik, realizálhatóság szempontjából nem jöhet tekintetbe. Az 1. sz. határesetben is csupán azok a megoldások értékesek, melyek az egyes egészszámú „n” értékekhez tartozó „b” értékpárok közt a nagyobbak, mivel ezek által nagyobb áthidalható összcillapítások érhetők el.

Az 1. sz. görbe határesetete igen jó „B” echocsillapítást és igen nagy, tehát a lehető legrosszabb „r” mellékreflexiót jelent. Ez arra mutat, hogy tervezésnél elsősorban a főreflexió értéke a fontos, tehát mindenekelőtt „B” értékének növelésére kell lehetőleg gondot fordítani. A „r” kedvezőtlenessége csupán csak annyit jelent, hogy az összeköttetést nagy alapszakasz-csillapításokkal [b] lehet csak megoldani, ami viszont a kéthuzalosan áthidalható távolságra nézve nem előnytelen. Mindamellett a „r” értékének lehető emelésére is törekedni kell, mert így lehet csupán elegendően magas „B + r” értéket, tehát nagy alapszakasz-számot és ennek következtében nagy áthidalható összcillapítást elérni.

A tárgyaltak alapján kimondhatjuk tehát

Tétel 3.

α) Az összekapcsolható alapszakaszok maximális száma $2[n + 1]$ csupán $B + r$ -től függ.

β) Nagy hatástávolság elérésére a „B”-t kell a lehetőség szerint elsősorban növelni, hogy nagy alapszakaszcsillapításokat kaphassunk; a már elért „B” érték mellett „r” lehetőség szerinti növelése is kívánatos, hogy a $B + r$ -től függő maximális alapszakasz-szám is lehetőleg nagy legyen.

A viszonyok gyakorlati megvalósítására az alábbi táblázatokban szemléltettünk egy, a praxisban számításba jövő „B” és „r” összetartozó értékekre vonatkozó megoldássorozatot (I—VI).

$$I. \begin{cases} B = 4.2 \\ r = 3.0 \end{cases}$$

n	b	$2(n+1)$	$2(n+1)b$
0	3.39	2	6.78
1	2.69	4	10.76
2	2.26	6	13.56
3	1.95	8	15.60
4	1.68	10	16.80
5	1.44	12	17.28 max.
6	1.19	14	16.66
7	0.85	16	13.60

$$II. \begin{cases} B = 4.2 \\ r = 2.3 \end{cases}$$

n	b	$2(n+1)$	$2(n+1)b$
0	3.39	2	6.78
1	2.67	4	10.68
2	2.22	6	13.32
3	1.86	8	14.88
4	1.51	10	15.10 max.

$$III. \begin{cases} B = 4.2 \\ r = 1.6 \end{cases}$$

n	b	$2(n+1)$	$2(n+1)b$
0	3.38	2	6.76
1	2.64	4	10.56
2	2.12	6	12.72 max.
3	1.52	8	12.16

$$IV. \begin{cases} B = 3.5 \\ r = 2.3 \end{cases}$$

n	b	$2(n+1)$	$2(n+1)b$
0	2.68	2	5.36
1	1.94	4	7.76
2	1.42	6	8.52 max.
3	0.82	8	6.56

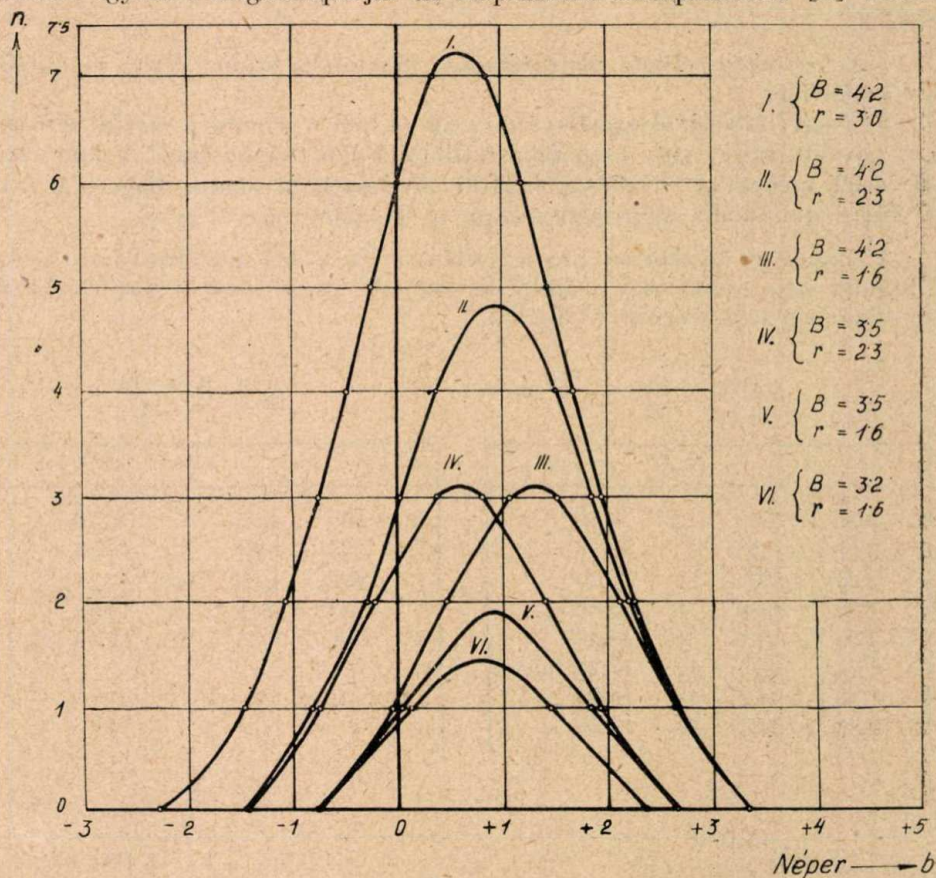
$$V. \begin{cases} B = 3.5 \\ r = 1.6 \end{cases}$$

$$V. \begin{cases} B = 3.2 \\ r = 1.6 \end{cases}$$

n	b	2(n+1)	2(n+1)b
0	2.67	-0.78	2 5.34
1	1.85	+0.04	4 7.49 max.

n	b	2(n+1)	2(n+1)b
0	2.36	-0.77	2 4.72
1	1.48	+0.11	4 5.92 max.

A táblázatok első oszlopában vannak mindazok a „n” egészszám értékek, melyekre valós „b” megoldás található. A 2-ik oszlop tartalmazza a másodfokú egyenlet megoldáspárját az alapszakasz-esillapításokra [b] vonat-

7. ábra.

kozóan. A párokból természetesen mindig a nagyobb értékek választandók. A harmadik oszlop mutatja az elérhető alapszakaszszámot [páros], míg a negyedik az általa áthidalható összesillapítást [Σb]. Ez utóbbiak között „max.” jelzéssel van a legnagyobb érték ellátva, amelyhez tartozó „b” és $2[n+1]$ értékek tehát a legkedvezőbben volnának igénybevehetőek. Emellett — gazda-

sági vagy egyéb okokból, — a tervezésnél még jól tekintetbe vehetők e maximum környezetéből más „b” és $2[n + 1]$ összetartozó értékek is, minthogy az összesillapítás a maximum közelében, mindig nagyon lassan változik.

A táblázatok adatait jobb áttekinthetőség kedvéért görbékben is ábrázoltuk (lásd 7. sz. ábra); a kis köröcskék mindig az egészszámú „n” értékekhez és a hozzájuk tartozó „b” megoldásokhoz tartoznak, mint koordinátákhoz.

Az áttekinthetőség további megkönnyítésére a táblázatok eredményeit még az alábbi összesítő táblázatba is összefoglaltuk.

	I. Jövőben elérhető	II. Igen jó	III.	IV. jó	V. közepes	VI. C. C. I. F. alsóhatár
B	4.2	4.2	4.2	3.5	3.5	2.2
r	3.0	2.3	1.6	2.3	1.6	1.3
B+r	7.2	6.5	5.8	5.8	5.1	4.8
„n” max.	7	4	3	3	1	1
Maximális alap- szakaszszám: $2(n_{\text{max.}} + 1)$	16	10	8	8	4	4
Alapszakasz- szám, mely- nél az össz- csill. max.	12	10	6	6	4	4
Áthidalható maximális összcsilla- pítás (néper)	17.28	15.10	12.72	8.52	7.40	5.92

Az utolsó sor tanúsága szerint az elérhető maximális összesillapítás értékének viselkedésére nézve megállapíthatjuk a következő törvényszerűséget:

Tétel 4.

A maximálisan áthidalható összesillapítás értéke a „B + r” értékek növekedésével általában ugyancsak növekvő tendenciát mutat. Ott, ahol „B + r” egyforma (lásd III—IV), a kedvezőbb érték a nagyobb „B”-hez tartozó (B, r) kombinációnál következik be.

4. Felépítés páratlan számú alapszakaszokból.

Az eddig tárgyalt eredmények a számítások könnyű keresztülvihetősége miatt páros alapszakasz-számra vonatkoztak. Minthogy az előző fejezetben végzett matematikai műveletek szerint a táblázatokban megadott egyes összetartozó [n, b] értékek mellett az összeköttetések stabilitása a megengedhetőség határára [$\Delta_0 = 0.2$] van rögzítve, világos, hogy, ha az így előállított összeköttetést még egy alapszakasszal megtoldanánk, az üzemi szempontból már instabillá válnék. Ha azonban az említett összeköttetést egy, esetleg több alapszakasszal megrövidítjük, annak stabilitása csak javulhat, mert bármely

erősítőnek a megrövidítés oldalára eső aktív echocsillapítása csak csökkenhet az eredeti állapottal szemben, mivel a megrövidítés által a reflexiók helyek száma is megcsökken.

Amennyiben a táblázatok által megadott „n” értékekhez a tervezésnél a hozzátartozó „b”-nél kisebb alapszakasz-csillapítást választunk meg, amely azonban az utána következőnél nagyobb, akkor lehetséges, hogy a kalkulált összeköttetés még egy többlet-alapszakasz megtöltését is stabilan megbírja, miáltal az alapszakaszok száma most már páratlanná válik. Ennek eldöntésére legcélszerűbb a megadott „b” értékre a $10/a$. egyenlet alapján $V = 0$ behelyettesítésével a Δ_0 stabilitást kiszámítani. Amennyiben ${}_0\Delta > 0.2$ -nél nagyobbak mutatkoznak, a megtöltés megengedhető.

(Vége.)

Über die Höchstlänge der aus Zweidraht-Fernkabelstromkreisen durch Fernwahl ausführbaren verstärkten Fernsprechverbindungen. Dr. IVÁN TOMITS Technischer Postdirektor. (Fortsetzung.)

Sur la longueur maximum des communications téléphoniques amplifiées construites des circuits de câbles à longue distance, à deux fils, par sélection interurbaine automatique. M. le Dr. IVÁN TOMITS, Directeur technique de poste. (Suite.)

A távközlés fontosabb eseményei 1943-ban.

Ismerjéti BACZYNSZKI ISTVÁN m. kir. postaműszaki tanácsos, a Journal des Telecommunications 1944. januári száma alapján.

A távközlési nemzetközi egyesület (UIT) irodájának havi közleményeiből vesszük az alábbi összefoglalást.

Előre kell bocsátani, hogy az összefoglaló a háborús viszonyok miatt igen hézagos és annak inkább műszaki érdekességeire fogunk kitérni. A nemzetközi tanácsadó bizottságok és egyesületek munkája a háború miatt ebben az évben csaknem teljesen szünetelt. Érdekes megemlíteni, hogy Angolországban egy rádiótechnikai bizottságot létesítettek, amely a háborús rádióhíradás kérdéseinek központi tárgyalását és irányítását van hivatva intézni. Javaslat történt ott egy olyan nemzetközi mérnöki szakintézet létesítésére, amely a híradástechnika háborúutáni újraépítése kérdéseit tárgyalná műszaki vonatkozásban.

Minden ország igyekezett a mutakozó anyaghiány által okozott nehézségek csökkentésére pótanyagok használatát minél szélesebb területre kiterjeszteni. Ezen a téren említésre méltó a réz helyettesítése alumíniummal, transzformátor tartályok készítése fém helyett műanyagból, műgumi alkalmazása, a gumitermelés fokozása erre a célra alkalmas cserjék felhasználásával stb.

A táviróátvitelnél a hangfrekvenciák alkalmazása tovább fejlődött.

A kettős modulációt (amplitudó és frekvencia) újabban a képtáviróátvitel-

ben használják és ott lehetővé teszi a fényváltozások és a szinkronizáló jelek egyidejű adását. Ugyancsak alkalmazható a kettős moduláció a kriptográfiában, ahol lehetővé válik az összebeszélő nyelvű szöveg adása mellett a desifrizáló berendezés szinkronizmusát biztosító jelek egyidejű továbbítása.

A távbeszélőtechnika fejlődésében megemlítendő a többcsatornás átvitelhez szükséges széles frekvenciasávok átviteltechnikájának fejlődése. Légvezetéken és kábelben 12 távbeszélő csatorna átvitele megszokott megoldássá vált és koaxiális kábeleken 500 és még ennél több távbeszélő csatorna átvitele lehetséges. A többcsatornás átvitel a nagy távolságú rádió telefonía terén is mindinkább alkalmazást nyer és a Bell-laboratórium mérnökeinek sikerült rövidhullámú széles sávot átvivő adóberendezéseket konstruálni 200 kw teljesítménnyel, amely 12 egymáshoz igen közel eső frekvencián működő telefoncsatorna egyidejű átvitelére alkalmas.

Említést érdemelnek a tengeralatti nagy távolságú távbeszélő kábelekre vonatkozó tervek is. Az elgondolás az, hogy széles sáv átvitelére alkalmas kábelbe az erősítéseket beépítik olyan kivitelben, hogy azok 20—30 évig is fenntartás és javítás nélkül működhessenek. A táplálás a kábel két végéről egyenárammal történne. Az ezen a vonalon végzett munkáról még nagyon keveset tudunk, meg kell említeni azonban, hogy Angolország és Írország között egy ilyen erősítőt próbaképpen a tenger alá süllyesztettek a két országot összekötő kábel részére. Az erősítő 1.5 m hosszú és 37.5 cm átmérőjű, három csöves.

A rádióhullámok felhasználása terén a helyzet mind súlyosabbá válik és a nemzetközi irodánál a lefoglalt hullámhosszak bejelentése minden évben szaporodik. Valószínűnek látszik, hogy arra alkalmas időben a rendelkezésre álló frekvencia sávoknak egyes szolgálati ágak közötti elosztását sürgősen újra kell szabályozni és a méteres, deciméteres és centiméteres hullámhosszak hasznosításával behatóan foglalkozni. A hullámok terjedésére vonatkozóan említést érdemel, hogy a felületi terjedési viszonyok már annyira felderítettnek látszanak, hogy egy amerikai cég olyan műszert is szerkesztett, amely az antenna poláris sugárzási diagrammjának előreszámítását szinte automatikussá tenné.

A deciméteres hullámoknak alkalmazása mind jobban terjed és azzal nagy távolságokat is áthidalnak 80 km-es szakaszokon felállított tornyokra szerelt antennákkal. A méteres hullámok alkalmazása pedig rendőrség és tűzoltóság rádiószolgálatában terjedt el, amivel igen kisméretű adóvevők szerkesztését teszi lehetővé. A méteres és deciméteres hullámok alkalmazása előlérbe helyezte a frekvencia moduláció mind kiterjedtebb alkalmazásának a lehetőségét is.

A rádió adótechnikában a változtatható frekvenciájú kristályok alkalmazását kell megemlíteni. Az adócsövek hűtésére kiterjedten alkalmazzák víz helyett a levegőt, egészen 10 kw csőteltjesítményig. Az adóteljesítmények növelése a műsorszórádoáknál úgy látszik nem jutott el felső határához, az Amerikai Egyesült Államokban egvelőre ugyancsak kísérleti jelleggel 750 kw antennateltjesítményt engedélyeztek. Az adók szerkezeténél az adóállomás felszereléséhez szükséges idő csökkentésére törekednek, aminek eredménye például olyan 10 kw teljesítményű rádióadó szerkesztése, amelynek alkatrészei 7—8 szekrényben és egy ellenőrző asztalon vannak úgy összeszerelve, hogy azoknak helyszíni szerelése, az erősáramú hálózati csatlakozástól az antennához való csatlakozásig legfeljebb 30 napot vesz igénybe. A rádió vevő-

készülékeknél a háborús kényszerszervezés a felhasznált alkatrészek számának csökkentését és pótlanyagokkal való pótlását, továbbá a szabványosítás fokozását eredményezte.

A mérés-technika fejlődésével kapcsolatban megemlítendő a katodsugár-oscillográf mind kiterjedtebb alkalmazása, továbbá a repüléstechnikában a repülőgép magasságát lehetőleg nagy pontossággal meghatározó mérési eljárások kifejlesztése (reflexiós módszer frekvencia modulációval). A távolbalátásnál a fejlődés irányzata a mozgógépek nagyméretű kiváltása, technikája felé mutat.

A távíró, a hírközlésnek ez az egyik legrégebbi eszköze, a felhasználása terén szinte újjászületett. A nemzetközi irodánál az év folyamán 800 új távíróhivatal megnyitását jelentették be. Itt említjük meg, hogy 1943-ban volt a 75-ik évfordulója annak, hogy egy 6000 km hosszú távíróösszeköttetést létesítettek Anglia és Brit-India között, ami annakidején hatalmas műszaki teljesítmény volt. A távírótechnika tulajdonképpen a távgépíró és az előfizetői távgépírószolgálat fejlődésének köszönheti újjraéledését. A német előfizetői távgépíró-szolgálat távíróhivatalait 500 csatorna köti össze, az előfizetők részére pedig 3000 vonal áll rendelkezésre. Az Amerikai Egyesült Államokban a távbeszélő vonalakon felváltva történő távbeszélő-, távgépíró-szolgálat (telex) tovább fejlődött. Nagyon valószínű, hogy a távgépíró nemcsak a háború alatt, hanem a háború után is úgy belföldi, mint nemzetközi távíróösszeköttetések létesítésénél fölényes szerepet fog venni.

A képtávíró-szolgálat továbbfejlődik és az év folyamán a következő nagytávolságú képtávíróösszeköttetések helyeztetek üzembe:

Egyesült Államok és Kína, Montreal és London, Svédország és Angolország, Kairó és New-York, Svájc és Egyesült Államok. Németországban 21 nyilvános képtávíróállomás működött az év folyamán.

A távbeszélő szolgálatban az automatizálás tovább fejlődik. Németországban az előfizetők 87%-a, Svájcban 89%-a van automatikus távbeszélő hálózatokba bekapcsolva. A távbeszélő forgalom a háború kihatásaként mindenütt rendkívül megnövekedett. Erre vonatkozóan néhány jellemző adat: Angolországban a 15 mérföldes körzetbe váltott helyközi beszélgetések időtartamát 6 percre korlátozták, mivel ezeknek a beszélgetéseknek száma az 1939. évi 117.000.000-ról 1942-ben 149.000.000-ra szökkent és állandóan emelkedik. A londoni helyközi központ 1939-ben 30.000 nagytávolságú helyközi kapcsolást létesített naponta. 1943-ban a kapcsolások átlagos száma 40.000 és a csúcsforgalom 46.000 volt. A nagy forgalom lebonyolítására a londoni távbeszélő kezelőnők számát (kereken 9000) 2000-el kellett szaporítani, figyelembe véve az évenként kb. 1500 főre tehető kiváltások számát.

Svédországban 130, Svájcban 124 és az Egyesült Államokban 150 távbeszélő előfizető esik 1000 lakosra. A háborús viszonyokra jellemző, hogy Svájcban a telefonutadakozónál meg lehet kérdezni az országos közállományi tájékoztatónak az aznapra javasolt éltrendjét.

A rádió műsroszóró fejlődésénél meg kell említeni a propaganda adások nagymérvű megnövekedését, a hadi tudósítók működésével kapcsolatban a hordozható hangrögzítő berendezések fejlesztését, az iskolai oktatásnak a háború által okozott nehézségei áthidalására az iskolarádiószolgálat erős fejlődését. Az iskolarádiószolgálat továbbfejlesztése terén az Egyesült Államok nagy reményeket fűznek a távolbalátásnak erre a szolgálatra való felhasználásához.

A rádió műsorszóró állomások száma a nemzetközi irodánál fekvő adatok szerint Európában 416 üzemben, 39 tervezve vagy építés alatt; Afrikában 43 üzemben; Ázsiában 175 üzemben, 3 építés alatt; Amerikában 1897 üzemben, 123 tervezve vagy építés alatt. A rádióhallgatók illetőleg rádióelőfizetők száma: az Egyesült Államokban kb. 60,000.000; Japánban 7,000.000; Németországban 16,300.000; Angolországban 9,300.000; Franciaországban 5,300.000; Oroszországban becslés szerint 8,000.000. A rádió műsorszóró fejlődésének háborúutáni kilátásait Angolországban és az Egyesült Államokban igen nagyszabásúaknak ítélik.

Képeknek és szövegnek műsorszóró útján történő kisugárzása és terjesztése az Egyesült Államokban a háború alatt is tovább fejlődött (rádió ujság).

A távolbalátásra vonatkozó adatok meglehetősen hiányosak. Az Egyesült Államokban a távolbalatást a szórakoztatás helyett közérdekű szolgáltatok ellátásával foglalkoztatják, így pl. a newyorki adó minden héten a vöröskeresztes ápolónők továbbképzésére alkalmas tanfolyamokat közvetít, ahol a magyarázatokat megfelelő képek kísérik. Kaliforniában különleges szolgáltatást vezettek be, melyben 500 vevőkészülék vesz részt és amely légitámadások, tűzveszély és hasonló esetek leküzdésére oktatja a hallgatóit. Az Egyesült Államokban jelenleg 8 nyilvános és 15 különleges célú távolbalató állomás működik. Németországban a távolbalatás szolgáltatának műsora a hadsereg és a hadikórházak szükségletének megfelelően van megállapítva. Franciaországban az Eiffel-torony távolbalató állomása 1943. januárban újra megkezdte működését. Ezenkívül úgy értesültünk, hogy még egy távolbalató állomást is üzembe helyeztek. Angolországban a távolbalató állomásoknak a nyilvánosság részére szánt adásai a háború alatt be vannak szüntetve, azonban egy bizottságot szerveztek, melynek feladta a távolbalatás fejlődési és alkalmazási lehetőségeinek a tanulmányozása.

A meglehetősen hiányos adatokra támaszkodó összefoglalóból is látjuk, hogy a hírközlés technikája a háború alatt is rohamosan fejlődik és ha figyelembe vesszük azt, hogy éppen a háború miatt sok olyan műszaki megoldás, ami elsősorban ma hadi érdekeket szolgál, nem kerülhetett a nyilvánosság elé, számítanunk lehet arra, hogy a háború után a híradás műszaki lehetőségei robbanásszerű gyors fejlődést fognak mutatni. Ennek a lehetőségeknek okszerű kihasználására a magyar híradótechnikusoknak is fel kell készülniük.

Die wichtigsten Ereignisse des Fernmeldewesens in 1943.

Nach der Nummer Januar 1944 des „Journal des Télécommunications“, ISTVÁN BACZYNSZKI, Technischer Postrat.

Les événements importants des télécommunications en 1943.

Sur la base du numéris de janvier 1944 du Journal des Télécommunications, par M. ISTVÁN BACZYNSZKI, Conseiller technique de poste.

Érdekes kérdések.

Interessante Fragen. — Questions intéressantes.

Újabb pályatételünk:

4. A belföldi címre feladott utánvételes csomagot tévedésből hadműveleti területre utánküldik és ott a címzettnek az utánvételi összeg beszedése nélkül kézbesítik. **Jogos-e a feladó kártérítési igénye?** (Dr. Makkos Sándor m. kir. postafogalmazó díjnyertes pályatétele.)

Pályázati határidő 1944. május 31. A pályázati feltételek azonosak lapunk folyó évi 1. számában közölt 1. pályatételünk (28. oldal) feltételeivel.

Pályázati eredmények.

Lapunk 1943. évi 10. számában érdekes kérdésekre hirdettünk pályázatot. A beérkezett pályatételek szerzői közül még a következők részesültek jutalomban:

1. **Dr. Rózsa István m. kir. postatanácsos** (Postavezérigazgatóság 8. ü. o.) négy díjnyertes pályatételért.

2. **Dr. Makkos Sándor m. kir. postafogalmazó** (Budapesti postaigazgatóság) két díjnyertes pályatételért.

3. **Dóczy István m. kir. postafelügyelő** (Budapest 3.) egy díjnyertes pályatételért.

A díjnyertes pályatételek kiírása esetében a pályatétel mellett közöljük a szerző nevét is.

*

Az 1943. évi 11. számban közölt 11. pályatétel eredménytelen maradt.

*

Az 1943. évi 12. számban közölt pályatétel a következő volt:

X arra való hivatkozással, hogy ő Y-nak örököse, adatszolgáltatási kérelemmel fordul a m. kir. postához és kéri, hogy az örökös címére érkezett csomagküldemények adataira nézve a m. kir. posta nyújtson felvilágosítást. X előadja, hogy a hagyatéki eljárás még jogerősen befejezve nincs, s örökösi minőségét a haláleset-felvételi ívvel valószínűsíti. Az adatszolgáltatás iránti kérelem teljesíthető-e?

A pályatételre hat pályamunka érkezett be. Ezek közül a kérdést a „Postafalva“ jellegű pályamunka helyesen oldja meg, kidolgozása részletes és alapos. Szerzője **ifj. Csikós Ferenc m. kir. postakiadó** (Énying), 60 pengő jutalomban részesült. Dícséretet kapott a „Szabályzat“ jellegű pályamunka szerzője, **Pápay Jenő m. kir. postakiadó** (Sellye).

*

Az 1944. évi 1. számban közölt 1. pályatétel a következő volt:

Azok a hatóságok, hivatalok és szervek, amelyek állami távirataikat hitelre kívánják feladni, székhelyükön működő bármelyik postahivatalnál bejelenthetik-e ezt a szándékukat, vagy pedig csak a kijelölt hivatalnál adhatnak fel díjhitelezés mellett táviratot?

A beérkezett pályamunkák közül a „Szent László“ jellegű pályamunka helyes okfejtéssel és hivatkozással világítja meg a kérdést. Szerzőjét, **Dóczy István m. kir. postafelügyelőt** (Budapest 3.), a szerkesztőbizottság 60 pengő jutalomban részesítette.

*

Lapunk 3. számában a 87. oldalon, a pályázati eredmények 1. sorszáma alatt közölt két díjnyertes érdekes kérdés és ezzel kapcsolatban az előző számban kiírt pályatétel szerzője dr. Makkos Sándor m. kir. postafogalmazó.

*

Ifj. Csikós Ferenc m. kir. postakiadó juttalomban részesített pályamunkája:

A pályatétel így hangzik: X arra való hivatkozással, hogy ő, Y-nak örököse, adatszolgáltatási kérelemmel fordul a m. kir. postához és kéri, hogy az örökgyógy címére érkezett küldemények adataira nézve a m. kir. posta nyújtson felvilágosítást. X előadja, hogy a hagyatéki eljárás még jogerősen befejezve nincs, s örökösödési minőségét a halálet-felvételi ívvel valószínűsíti. Az adatszolgáltatás iránti kérelem teljesíthető-e?

Az adatszolgáltatás lehetőségeit az A. 1. Szab. 104. § 1. bekezdése a következőképpen határozza meg: „Magánfelek közvetlenül, vagy e célra meghatalmazottjuk útján kifejezett kívánságra az általuk feladott, vagy címükre érkezett postai küldeményekről felvilágosítást kaphatnak mindaddig, amíg a küldeményekre vonatkozó kezelési okiratok rendelkezésre allanak“. Az dönti tehát el a kérdést, hogy X-et címzettnek tekinthetjük-e? Nem valószínű ugyanis, hogy a feladó azzal a szándékkal adta fel küldeményét, hogy Y halála esetén X is átveheti, vagy ha igen, ezt a címiratban jelezte volna.

Nézzük tehát, hogy fennálló szabályaink szerint X mennyiben tekintheti magát a „címettel“ név-örökösének. Nincs ugyan kizárva, hogy a kérdéses küldemény tartalmát ő fogja örökölni, de hogy annak „címettje“-ségét örökölhetné, az minden kétséget kizárólag lehetetlen. Ez inkább a feladótól, mint a hagyatékoló Y-tól függ, mert X még akkor sem „címett“, ha ő a küldemény tartalmának igazolt örököse és tulajdonosa oly esetben, ha azt még Y életében sajátkezüleg kiváltja. Az idézett szabály pedig világosan kimondja, hogy: „Magánfelek az általuk feladott, vagy címükre érkezett postai küldeményekről kaphatnak felvilágosítást“.

Joggal befejezhetnők tehát a kérdést, hogy csak címzettek, illetőleg feladók, vagy megbízottaik részesülhetnek adatszolgáltatásban.

Van azonban az adatszolgáltatásnak egy másik, bár bizonyos mértékben korlátolt és megkerülő úton tett módja is, amelyet X vagy mint hozzátartozó, vagy mint a címettel szembeni viszonyban álló címzetes örökös igénybevehet.

Az A. 1. Szab. 67. § 1. pontjának 2. bekezdése ugyanis úgy rendelkezik, hogy a nem hatóságoktól és hivataloktól eredő könyvelt küldeményeket a posta, ha a 4. pont szerint átvételre jogosult nincs, kézbesíthetetlenként kezeli. Visszaküldés előtt azonban a küldeményeket az előbbi bekezdésben említett hozzátartozóknak bemutatja és kérelmükre címváltoztatás céljából legfeljebb két hétig visszatartja.

Az A. 1. Szab. 67. § 1. pontjának első bekezdése pedig így határozza meg a meghalt címzettek hozzátartozóit: „... a címettel haláláig közös háztartásban élő hozzátartozójának, illetve vele szembeni viszonyban álló alkalmazottjának...“

Hasonlóképpen rendelkezik az A. 1. Szab. 67. § 2. bek. 2. pontja is, amikor világosan kimondja, hogy: „Állami, törvényhatósági, megyei, városi és községi hatóságoktól, hivataloktól, intézményektől és ezek megbízásából eljáró hivatalos személyektől eredő értékeket, értékdobozokat, postautalványokat, postatakarékpénztári takaré- és csekkfizetési utalványokat, csomagokat és megbízásokat, amelyek címettje meghalt, a posta nem kézbesítheti, hanem kézbesíthetetlenként a feladónak visszaküldi. Visszaküldés előtt azonban a küldeményeket a hozzátartozóknak bemutatja és kérésükre címváltoztatás céljából legfeljebb két hétig visszatartja“.

Ezen az úton tehát X megtudhatja, hogy a kérdéses küldeményt ki, hol, mikor, milyen tartalommal, súllyal, csomagolással és feltételek mellett adta fel.

Átvételi jogosultság igazolása mellett azonban X mégis kérhetné a küldemény lényegbevágóbb adatait is. Magától értetődik, hogy az átvételre jogosult, akkor, ha nem is címzett, adatszolgáltatási szempontból a feladóval többé-kevésbé egyenrangú, ha csak a feladó külön rendelkezése (pl. a csomag visszajelentése esetén a feladó ellenkező rendelkezése) ezt nem korlátozza.

Az A. 1. Szab. 67. § 4. pontja azonban az átvételi jogosultság valószínűségét még haláleset-felvételi ívvel valószínűsítve sem fogadja el, mert a „meghalt címére érkező küldemények átvételére való jogosultságot igazolni lehet hagyatéki bíróság által kibocsátott végzéssel, vagy jogerős hagyatékátadó végzéssel, vagy örökösödési bizonyítvánnyal“. Ezek valamelyikével azonban X nem rendelkezik.

X adatszolgáltatási Kérélmé tehát az előbb említett okiratok egyikének, vagy hiteles másolatának megőrzésre való átadása nélkül nem teljesíthető, azonban ha *családtagi minősége* az A. 1. Szab. 67. § 1. pontja szerint kétségtelen, a küldeményt megtekintheti.

*

Dóczy István m. kir. postafelügyelő jutalomban részesített pályamunkája:

Az állami táviratok belföldön 1869. december végéig díjmentesek voltak. 1870. január 1-től a díjmentesség megszűnt, s a T. R. T. 1870. évi 1. száma egyidejűleg a díjak hitelesítését és utolagos kiegyenlítését engedélyezte.

Az 1937. kiadású Táviróüzleti Szabályzat (B. 1. Szab.) 40. §. 5. p.-ja szerint azok a hatóságok, hivatalok, szervek, amelyek állami távirataikat hitelre kívánják feladni, ezt a szándékukat kötelesek előzetesen bejelenteni annál a postahivatalnál (postaugynökségnél), amelynél távirataikat feladják. Ugyan e § 5. p.-ja szerint a hitelezett díjakat a feladó hatóság a következő hónap 25. napjáig annál a postahivatalnál tartozik kiegyenlíteni, amelynél táviratait feladta. Ugyanígy rendelkezett már az 1927. kiadású Táviróüzleti Szabályzat (P. Ü. Sz.) is.

A m. kir. posta és a szolgáltatásait igénybevevő felek közötti jogviszonyt egyedül szabályozó s ebben a kérdésben is döntő Táviróüzleti Szabályzat tehát nem tartalmaz olyan megszorító rendelkezést, amely szerint a távirataikat díjhitelezéssel feladni kívánó állami hatóságok, hivatalok és szervek a feladást csak székhelyükön kijelölt valamelyik hivatalban végezhetnék. Az idézett rendelkezések alapján tehát az állami hatóságok, hivatalok és szervek távirataik feladása céljából bármely táviratfelvételre berendezett postahivatalt igénybe vehetnek. Az előfeltétel pusztán csak az, hogy ebbeli szándékukat előzetesen bejelentésük.

De díjbeszedési szempontból sincsen olyan rendelkezés, amely az ily táviratok feladását lehetőségét eleve a székhelyen levő valamelyik kijelölt hivatalra korlátozná.

Az 1920. évi P. és T. R. T. 100. számában megjelent 8367. számú rendelet szerint 1921. január 1-től a hivataloknak az állami táviratokról miniszteriumok szerint kimutatást kellett készíteni és az igazgatóságokhoz felterjeszteni, amelynek alapján központi elszámolással egyenlítették ki a díjakat. Emnél a díjbeszedési rendszerrel tehát közömbös volt, hogy a táviratokat mely hivatalban adták fel. De közömbös ez a díjbeszedés ezután következő és most is gyakorlatban lévő módjánál is.

A P. R. T. 1950. évi 52. számában megjelent 86369. sz. rendelet, a B. 1. Szab. 40. § 5. p. és az F. 1. Szab. 95. § szerint a díjbeszedést közvetlenül s nyugta alapján (legtöbbször a távbeszélődíjakkal együtt) az a hivatal végzi, ahol a táviratokat feladták. Tehát semmiféle díjbeszedési rendelkezés sincsen, amely az ily táviratok feladását a több postahivattalal bíró helyeken egyes kijelölt hivatalokra korlátozná.

Azok az állami hatóságok, hivatalok és szervek tehát, amelyek állami távirataikat hitelre kívánják feladni, ezt a szándékukat a székhelyükön működő bármelyik táviratfelvételre berendezett postahivatalban bejelenthetik.

A POSTA FORGALMA.

1944. február.

Ismerteti: Dr. KANYÓ ÖDÖN m. kir. postatanácsos.

Der Verkehr der Post. Die folgenden Angaben beziehen sich auf den Verkehr der wichtigeren Dienstzweige im Vergleich mit den Ergebnissen des letzten Monates des vorigen Jahres.

A folyó évi február havi forgalom a korábbi évek tapasztalataitól eltérően alakult. A február havi forgalom képviseleti ugyanis rendszerint az év összes havi eredményei között a mélypontot általában kisebb mint a január havi. Az utolsó 10 évben a február havi forgalom átlag 1.2%-kal volt kisebb a január havi eredményénél. A folyó évi forgalom alakulása megcáfolja ezt a tapasztalati szabályt, mert a február havi forgalom a januárhoz képest 0.5%-os emelkedést mutat.

A postai üzletág körébe tartozó küldemények közül a felvett csomagok darabszáma és a postautalványok és csekk összege haladta meg az átlagos emelkedés mértékét. A nemzetközi ajánlott levélforgalom 54.4, a csomagforgalom pedig 41.8%-kal volt nagyobb, mint az 1943. év február havában. Míg a belföldre szóló táviratok száma az előző évhez képest igen jelentős mértékben növekedett, a nemzetközi táviróforgalomnál 2.4%-os csökkenés mutatkozott. A távbeszélő előfizetők száma a budapesti egységes távbeszélő hálózatban, az előző hónapoz képest 117-tel emelkedett. A budapesti távbeszélő háló-

Le trafic de la poste. Les données suivantes se rapportent au trafic des services principaux en comparaison avec les résultats du mois dernier de l'année passée.

zatban számlált helyi beszélgetések forgalma, amely 1943. szeptember hó óta emelkedő irányzatú, ebben a hónapban újból, az előző hónapoz képest 1.6%-kal növekedett. A rádióengedélyesek száma 1 hónap alatt ismét 11.404-gyel emelkedett, ebből a szaporulatból 2.758 engedélyes Budapestre esett. A budapesti rádióelőfizetők száma a f. év február hó végén 240.585 volt.

A munkaegységekben kifejezett forgalom, amely február hónapban 101.6 millió munkaegységet tett ki, 0.5%-kal nagyobb, mint az 1944. évi januári forgalom és 20.3%-kal több, mint az 1943. február havi eredmény. Az 1943. február hónapoz képest a postai üzletág forgalma 26.0, a táviró 30.8, a távbeszélő 9.1 és a rádió 9.9%-kal emelkedett. Az 1944. január hónapoz képest a postai üzletág 0.4%-kal csökkent, a táviró 2.8, a távbeszélő 0.7 és a rádió 1.1%-kal emelkedett. A február hónapban lebonyolított 101.6 millió munkaegységből 31.7 millió munkaegységet a budapesti postahivatalok bonyolítottak le, ami az egész ország február havi forgalmának 31.2%-át teszi ki.

Megnevezés	1000 darab, illetve 1000 pengő		1944 februárban
	1944 február	1943 február	1944 februárhoz képest több (+) kevesebb (-) %-ban
Közönséges levélpósta küldemény (feladás)	93.023	84.768	+ 9.7
Ajánlott levélpósta küldemény (feladás)	2.025	1.831	+ 10.6
Értéklevél és értékdoboz (feladás)	53	43	+ 23.3
Kézi-, betét- és sommáscsomag (feladás)	2.824	2.146	+ 31.6
Postautalvány befizetés	1.874	1.651	+ 13.5
darab	371.635	216.753	+ 71.5
összeg	2.803	2.980	- 5.9
Postatakarék és csekk befizetés	965.555	612.154	+ 57.7
darab	756	575	+ 31.5
összeg	756	575	+ 31.5
Távirat (feladás)	25.817	25.675	+ 0.6
Számlált helyi távbeszélgetés	1.550	1.338	+ 15.8
Kezdeményezett távolsági beszélgetés	190	185	+ 3.0
Távbeszélőállomás	915	833	+ 9.9
Rádióengedélyes			

Elmélet — Gyakorlat.

Theorie — Praxis. — Théorie — Pratique.

15. Dijkoteles postafakarékpenztári csekkszámlára postaszolgálati ügyben történő csekkbefizetéseknél a csekkbefizetési díjat le kell-e róni?

Nem.

Postaszolgálati ügyben történő csekkbefizetés esetén csekkbefizetési díjat — amely lényegében postai díj — nem kell leróni. A díjmentességre vonatkozólag általában az A. 1. Szab. 9. §. 1. a) pontjában foglalt rendelkezések az irányadók.

Postaszolgálati ügyben történő befizetés esetén a csekkbefizetési lapnak arra a helyére, ahová egyébként a díjat kell feljegyezni, az előírt „Postaszolgálati ügy“ záradékot kell írni (92.247/1930. X. 4. sz. körrendelet).

16. A B. 1. Szab. 34. §. 4. pontja szerint „sürgönyválasz“ két szónak számítandó. A Táv. Kez. 142. oldalán felhozott példa szerint „sürgönyválasz“ egy szó. Melyik a helyes?

Az összehasonlítás nem helytálló.

A B. 1. Szab. hivatkozott pontjánál nem „sürgönyválasz“, hanem „sürgősválasz“ szó szerepel, amely a nyelvtani szabályok szerint két szó. A Táv. Kez. 142. oldalán felsorolt példák között előforduló „sürgönyválasz“ mint megengedhető szóösszevonás egy szónak számít. (Beküldött kérdés.)

17. Távbeszélő előfizetőnek válaszos távirata érkezik. A táviratot távbeszélőn bemondjuk, az előfizető pedig a fizetett válaszra azonnal bemondja közleményét (a választáviratot). Helyes-e, ha ilyenkor a 814. számú nyomtatványra rávezetjük feltűnő módon, hogy „Távbeszélőn bemondott távirat“ s ha az utalvány értéke a távirat díját fedezi, a díjrovatba $12+04 \text{ f} = 16 \text{ f-t}$ írunk vagy pedig a 814. számú nyomtatványt a 813. számú nyomtatványra kell ragasztani és a táviratért $12+4+2=18$ fillért kell-e ragasztani?

Dijazás tekintetében egyik eljárás sem helyes.

A B. 1. Szab. 52. §. 4. pontja szerint a választalvány alapján, értékének erejéig, bárhova szóló táviratot fel lehet adni különleges szolgálatok kikötésével vagy anélkül. Ebből

következik, hogy a választalvány alapján feladott távirat összes díját, tehát a távbeszélőn való közvetítés díját, valamint a könyvelési díjat is az utalvány értékének a terhére kell elszámolni. Ha az utalvány értéke ezeket a mellékdíjakat fedezi, a feladót semmiféle díjjal nem kell megterhelni.

A távbeszélőn bemondott választáviratot a választalványlapra kell írni és későbbi tájékozódás céljából a táviratlap felső szélére célszerű rávezetni, hogy „Távbeszélőn feladott távirat“.

Természetes, hogyha az utalvány értéke a közvetítési és könyvelési díjat nem fedezi, ebben az esetben ezeket a díjakat az előfizető terhére szabályszerűen fel kell számítani. A táviratot ilyen esetben is a választalványlapra kell írni.

Mint hogy pedig a választalványt a címzett kívánságához képest választávirat céljaira felhasználtuk, a vele távbeszélőn közölt és $=RPx=$ jelzéssel ellátott távirathoz — annak postával való utólagos kézbesítése során — választalványt csatolni már nem lehet. Félreértések és esetleges utólagos felszólalások elkerülése végett célszerű ilyen esetben a postán kiküldött táviratra feljegyezni, hogy a választalvány ilyen és ilyen pénztári számú távirathoz felhasználtatott. (Beküldött kérdés.)

18. Távbeszélő előfizető behozza táviratát a hivatalba és kéri, hogy táviratát hitelre vegyük fel. A táviratot a 813. sz. nyomtatványra kell-e ragasztani és a „Távbeszélő“ szót „Hitelre“ javítani és a rendes szódíjon kívül $04+02=06$ fillért kell-e számítani vagy pedig a táviratot közönséges táviratlapra kell-e felvenni és „Hitelre feladott“ jelzést kell azon alkalmazni s a táviratlap árát készpénzzel kifizettetni és a távirási díjhoz 04 f könyvelési díjat hozzáadni?

Nem.

A B. 1. Szab. 36. §. 2. pontja szerint távbeszélő előfizető csak külön engedély alapján adhatja fel a postahivatalban díjhitelezés mellett táviratait. Ha engedélye van, a táviratot a hitelezett díjú táviratok feladására rendszerített szalmasárgaszínű táviratlapra kell írni, illetőleg felragasztani, a táviratlap 02 f árát be kell szedni s a távirási díjhoz 04 f könyvelési díjat kell hozzászámítani. (Beküldött kérdés.)

19. Fel kell-e a törlési díjat számítani, ha a távbeszélgetés előjegyzését a bejelentéstől számított egy óra után a

hívott állomás nem jelentkezése miatt kellett törölni?

Nem.

A P. R. T. 1945. 20. számában közzétett 204.963/8. számú rendelet nincs tekintettel a törlés okára, ennél fogva a bejelentéstől számított egy óra után történő törlés díjmentes. (Beküldött kérdés.)

20. Hány szóznak kell díjazni közértelmű nyelven szerkesztett táviratok szövegében az alább példaként felsorolt következő időpont-megjelöléseket:

25.-én, 25 én, 25én, 10-től, 11.-ig, 10 től, 10től stb.?

Egy szóznak.

A B. 1. Szab. 29. §. 6. pontja szerint a szám-csoportok, a betűcsoportok, a számokból és betűkből képzett rendszámok díjazás szempontjából annyi szóznak számítanak, ahányszor öt írásjegyből állanak; a maradék egy további szóznak számít. (Beküldött kérdés.)

21. Jár-e törlési díj, ha a hívó a tá-

volsági beszélgetésre vonatkozó bejelentését még a továbbítás előtt visszavonja?

Igen.

A C. 1. Szab. 58. § 1. pontja értelmében a visszavont bejelentés után a törlési díj jár. Ha azonban a visszavonás bejelentéstől számított egy óra után történik a P. R. T. 1945. évi 20. számában közzétett 204.963/8. számú rndelet értelmében a törlés díjmentes. (Beküldött kérdés.)

22. Fel kell-e számítani a meghívás pótdíját, ha a hívó a meghívással kapcsolatos beszélgetésre vonatkozó bejelentését még a bejelentés továbbítás előtt visszavonja?

Nem.

A C. 1. Szab. 58. § 2. pontja értelmében, ha a bejelentés visszavonása még a továbbítás előtt történik nem a meghívás pótdíját, hanem csak a törlési díjat kell felszámítani. (Beküldött kérdés.)

HIREK.

Nachrichten. — Nouvelles.

A református vallású postaalkalmazottak lelki gondozása.

A római katolikus vallású postaalkalmazottakéhoz hasonlóan a református vallású postaalkalmazottak hitéletének irányítása és lelki gondozásának elmélyítésének érdekében 1944 március hó 18-án a postavezérigazgatóság tanácstermében a református vallási akció szervezete keretében értekezlet volt.

Az értekezlet célja a református csendes napok részleteinek megbeszélése, valamint a református postaalkalmazottak hitéleti elmélyítésére szolgáló református világnézeti előadások tartásának megbeszélése volt.

Az értekezleten vezérigazgató urunk is megjelent.

Megnyitó szavaiban előadta, hogy mindig súlyt vetett arra, hogy a postaalkalmazottaknak a postai nagy elfoglaltság mellett jusson idejük a lelki életre is.

Ha egy ember munkával túl van ter-

helve, könnyen fásult lesz és nem tud lelkesedni. Ezért éveken át igyekeztünk már eddig is a római katolikus vallású postaalkalmazottak lelkeit lelkigyakorlatokkal rugalmasan tartani. Ezenkívül világnézeti előadások gyakori tartásával is igyekeztünk a lelkeket megrázni és az Isten felé vezető úton megtartani.

Magyar Lajos tiszteletes úr, aki a református vallású alkalmazottak lelki gondozását vállalta, most már nemcsak a postás kórház lelkésze, hanem a postásokat munkahelyeiken is felkeresi és a református lelkeket nem engedi elernyedni. Ezért neki hálás vagyok, mert bár én is, munkatársaim is, ezen a vonalon igyekszünk élni, mégis nem nekünk a hivatásunk a lelkek ébrentartása, sőt nekünk vezetőknak is épügy, mint bárki másnak szükségünk van a lelkigyakorlatokra és ilyen világnézeti előadásokra. Magam részéről e munkához és kartársaim részéről is minden segítséget megígérünk. Fogadjuk olyan

szívesen e tevékenységet, mint a rádiótulajdonos a javító műszerész.

Nemcsak testünk van, hanem lelkünk is. A lelkek gondozására is súlyt kell helyezni. A lelkek közötti összhangot ápolni kell. Felebaráti szeretet nélkülű szörnyű volna ez az élet. Ne azt keressük, ami a különböző vallásokban elválaszt, hanem ami összeköt Istennel. Ezen az úton talán elérjük azt, hogy a gyűlölködő világban is marad még

annyi értékes hívő lélek, hogy értük Isten Sodoma és Gomora sorsára nem juttat bennünket. A magyar a multban is kardforgatás közben olvasót mormolt és zsolnárt énekelte. Ezen az úton kell haladni ma is — fejezte be beszédét dr. Kuzmich Gábor postavezérigazgató.

Az értekezlet ezután dr. Kaizler Miklós főigazgató vezetésével megbeszélte a csendes napok és világnézeti előadások rendezésének kérdéseit.

Könyvszemle.

Dr. Lóky Zoltán és dr. Pázmány Ödön: Általános és postaszolgálati tudnivalók a m. kir. postaaltisztek számára

c. tankönyv a m. kir. postavezérigazgatóság hivatalos kiadásában a közelmultban jelent meg.

E tankönyv megjelenését a postaaltiszti kar szakképzésének most már intézményesen történt biztosítása tette multhatatlanul szükségessé. A postaszakaltiszti vizsgák megszüntetése és a kötelező postaaltiszti vizsgák egyidejű rendszeresítése után a tankönyv megjelenését a postai szakoktatás terén fontos eseménynek kell tekintenünk. A tananyagot a könyv kérdésfelelet formájában ismerteti. Ez a forma az oktatótisztviselők munkáját megkönnyíti és a főképzes egyöntetűségét biztosítja.

A 212 oldalas tankönyv négy fejezetben ismerteti a napi egészségügyi, elsősegélynyújtási szabályokat, röviden a magyar közjogot és a posta szervezetét, a személyzet és a posta közti jogviszonyt, Magyarország és a szomszédos államok, valamint Európa és a többi földrész földrajzát, a postairányítás és szállítás szabályait s a postakezelés általánosabb és fontosabb szabályait. Külön figyelmet érdemel a könyvhöz mellékelt színes térkép, mely a jelenlegi Magyarországot postaignazgatási kerületek szerint színezve ábrázolja.

A tankönyv megjelenése a postai szakoktatás fejlődésének kétségtelen bizonyítéka.

T.

A Postás Tájékoztatókönyv dr. Lukács

Alfonz m. kir. postatanácsos és dr. Kovács József m. kir. postatitkár szerkesztésében a közeli napokban hagyja el a nyomdát. A rendelkezésünkre bocsátott példányból meggyőződhetünk, hogy ismét igen gazdag tartalommal, a háborús nehézségeket meghazudtoló, megszokott testes kötetben jelenik meg a postástársadalom nélkülözhetetlen kézikönyve.

A Postás Tájékoztatókönyv ezúttal is igyekszik újat nyújtani és bőséges anyagát, használható, könnyen kezelhető összeállításban rendelkezésre bocsátani. A postaszakmelyzet jogviszonyát felölelő rész, amely valóságos kalauza az alkalmazottaknak, új átdolgozásban, a szükségnek megfelelően bővítve és áttekinthető táblázatokkal kiegészítve kerül közre. A hivatalok felsorolásánál már — az előző évek gyakorlatával szemben, a rendelkezésre álló rövid idő ellenére — a januári kinevezéseknek megfelelően az új ranggal szerepelnek az alkalmazottak. Természetesen a „Rangsor”-ban is. A legújabb rendelkezlet figyelembevételével került összeállításra a postamesteri rész. Ezúttal először szerepelnek a Tájékoztatókönyvben a kincstári hivataloknál a legfrissebb munkaegységek. Az átdolgozott díjszabási anyag és a P. R. T.-tárgymutatón kívül ezúttal maga a könyv is rendelkezik a rég óhajtott „Tárgymutató”-val, amely a hatalmas anyagot felölelő kézikönyv használhatóságát igen előmozdítja.

A Postás Tájékoztatókönyv 1944. évi kötete is nélkülözhetetlen és hasznos segédeszköze, megbízható tanácsadója lesz minden postásnak.

(sz.)

Külföldi műszaki lapszemle.**Technische Zeitschriften. — Journaux étrangers.**

RÖVIDÍTÉSEK:

ETZ = Elektrotechnische Zeitschrift.

TFT = Telegraphen-, Fernsprech-, Funk- und Fernseh-Technik.

TP = Telegraphen-Praxis.

Z. Fernm.-Techn. = Zeitschrift für Fernmeldetechnik Werk- und Gerätebau.

Folyóirat száma:	A cikk szerzője:	A cikk címe	Oldal- szám: Terje- delem:
ETZ 1/2/1944.	<i>E. Henning:</i>	Rádiózavarelhárítási előírások a német hadsereg készülékeihez — — — — —	5 1½
ETZ 1/2	<i>W. Mennerich:</i>	Rádiózavarelhárítás építési elemei — — — — —	6 3
ETZ 1/2	<i>Volk u. Zechnall:</i>	A német hadsereg készülékeinek és berendezéseinek rádiózavarelhárítása — — — — —	9 5½
ETZ 1/2	<i>W. Patzschke:</i>	Nagyfrekvenciás fojtótekercs rádiózavarelhárításhoz — — — — —	15 4
ETZ 1/2	<i>H. Schulze:</i>	Az időjárás befolyása a hírközlő berendezések végelzáróira. Ismertetés. (Elektr. Nachr.-Techn. 19/1942, 199. old.) — — — — —	20 ¾
ETZ 3/4	<i>G. Ellenberger:</i>	Légvezetékek vezetécsillapításának elhelyezési csúcsai. Ismertetés. (TFT 32/1943, 75. old.) — — — — —	37 ¾
ETZ 3/4	<i>O. Barbier:</i>	Ultrahang és ultrahangképek optikája. Ismertetés. (Alta Frequ. 9/1942. 385. old.) — — — — —	40 ½
TFT 11/1945.	<i>K. Oetti:</i>	I. jelzésű egyetemleges erősítőhöz kapcsolható torzításmentesítés lehetőségei — — — — —	255 7
TFT 11/1945.	<i>H. Schulz:</i>	Lineáris komplex függvények ábrázolása fixpontokkal — — — — —	231 3
TFT 11/1945.	<i>H. Lanzerath:</i>	Vezetékes rádió mellékerősítők tervezése — — — — —	235 3
TFT 11/1945.	<i>K. Braun:</i>	Az akusztikus lezárás feltételei távbeszélőkészülékek hallgatóinak mérésénél — — — — —	237 2
TFT 11/1945.	<i>F. Schmidl:</i>	Távíró áramszolgáltatató berendezések vizsgálata — — — — —	239 5
TP 1/1944.	<i>A. Schulz:</i>	A kábelfoglaltságról új kimutatás helyi hálózatoknál — — — — —	1 5
TP 1/1944.	<i>W. Stockhusen:</i>	Korszerű hálózati anódok — — — — —	6 2
TP 1/1944.	<i>E. Schneider:</i>	Hatásos ellenállásmérés acélrézhuzaloknál 150 kHz-nél — — — — —	8 3
Z. Fernm.-Techn. 1/1944.	<i>H. Schäferbarthold:</i>	Két új számolási eljárás a gépkapcsolás vezetéknyalábjának teljesítmény és veszteség meghatározására — — — — —	1 8
Z. Fernm.-Techn. 1/1944.	<i>K. Kohler:</i>	Nomogramok légvezetékekhez — — — — —	9 3
Z. Fernm.-Techn. 1/1944.	<i>I. Kleemann:</i>	Kis hegesztőberendezések — — — — —	12 3

R. B.

Szerkesztői üzenetek.

P. J. postamester. Névtelen levelekre, vagy aláírás nélkül érkezett kérdésekre nem válaszolunk.

H. M. Budapest. A lapunk 10. számában közzétett pályatételünk alapján díjat nyert érdekes kérdéseket ezentúl egyen-

ként csak akkor közöljük, ha azt a szerkesztőbizottság pályatételként kiírja. A beérkezett pályázatok bírálata még folyik.

G. S. Kolozsvár. Levélben válaszolunk.

EGYESÜLETI ÉLET.

Kitüntetés. Harctéri és háborús érde-
neikért a Kormányzó Úr a kormányzói dícsérő
elismerés magyar koronás bronz érdemérmét
a hadiszalagon adományozta Zsiga Miklós dr.
postafogalmazó és Flonek Tibor postafőmérnök
t. főhadnagyoknak.

Miniszeri elismerés. A kereskedelem- és
közlekedésügyi miniszter úr dr. Szentiványi Er-
vin postafőigazgatónak három és fél évtizedet
meghaladó időn át, dr. Szakáts Károly postafő-
igazgatónak négy évtizedet meghaladó időn
át, Horváth Béla postaigazgatónak pedig huza-
ras időn át kifejtett közhasznú és buzgó szol-
gálatáért elismerését fejezte ki.

**Megemlékezés a felsőházban a postá-
sokról.** Dekker Endre felsőházi tag az 1944.
évre szóló állami költségvetés tárgyalásakor a
következő szavakkal emlékezett meg a magyar
vasutas és a magyar postás munkájáról:

„Mélyen t. Felsőház! Az előttem elhangzott
sok szép, tartalmas és remek felépítésű beszéd
után, amelyek nagyon helyesen dícséretben és
elismerésben részesítették a belső front kato-
náit, úgy mint a köztisztviselőket, a gazda-
társadalmat, a csendőrséget, a rendőrséget, az
iparosságot, a községi jegyzőket, engedjék meg,
hogy pár szó elismerés adassék az ország egy-
másik egyenruhás hadseregének, a vasutasok-

nak és a postásoknak, hogy erről a helyről
mondjak nekik tele szívvel, bácskai szeretettel
köszönetet azért a kitartó, fáradhatatlan, nehéz
munkájukért, amelyet a háború harmadik évé-
ben végeznek. A MÁV elnökgazgatótól és a
posta vezérigazgatójától lefelé, a legkisebb mun-
kásig, mindenki fáradhatatlan kitartással végzi
ezt a nagy munkát megcsökkent számban, de
törhetetlen hittel a magyar jövőért. Olvastuk
a féléves statisztikában, hogy mennyivel sza-
porodott meg a vasút, a posta munkája, hogy
mennyi árut szállított és mennyi küldeményt
juttatott el rendeltetési helyére. Ez mind azt
mutatja, hogy derék vasutasaink, postásaink
feladatuk magaslatán állanak és kitűnően vég-
zik ezt a fontos munkát.

Én, mint orvos, a vasút és a posta mun-
káját az emberi szervezet vörös véresejtjeihez
hasonlítanám. Úgy, mint a vörös véresejt el-
viszik az emberi szervezetbe az oxigént, úgy
viszi a vasút és a posta az ország legtávolabbi
részeibe az igen fontos gazdasági termékeket,
a háborús időkben pedig hős honvédeinknek
a lőszeret, az élelmiszert és más hadianyagot.
Meghajtom az elismerés zászlaját és köszönöm
nekik ezt az igen értékes és fontos munkát.“

Közgyűlésünkről és egyesületünk új
tiszttikaráról külön tájékoztatjuk tagjainkat.

SZERKESZTŐSÉG:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. II. 220. TÁVBESZÉLŐ: 150—597.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK: (Társszerkesztő)

XI., VÁSÁRHELYI PÁL-U. 4/6. TÁVBESZÉLŐ: 258—280.

KIADÓHIVATAL:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. IV. 432. TÁVBESZÉLŐ: 156—841.

Előfizetési ár évi 16 P. Postai alkalmazottaknak évi 6 P.

Felelős kiadó: DR. LUKÁSZ ALFONZ m. kir. postatanácsos.